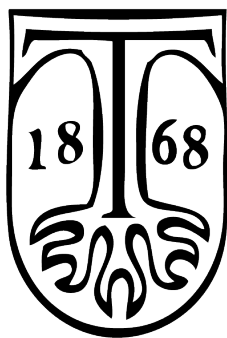


Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932



Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020.
<https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932>.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020.
<https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932>.



PROIECT CO-FINANȚAT DE:



UNIVERSITATEA
LUCIAN BLAGA
— DIN SIBIU —



BIBLIOTECA ...
... MINERVEI •

CORMANĂ

Salvată

Roman

10.75 b.

N^o. 166
30 BANI

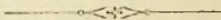


No. 166

CORMANĂ

SALVATĂ!

ROMAN



BUCUREȘTI

«MINERVA», Institut de Arte
Grafice și Editură, Bul. Aca-
demiei, 3 — Edgar Quinet, 4

1914

176601

EDITURA INSTITUTULUI DE
ARTE GRAFICE „MINERVA”

REPRODUCEREA OPRITĂ



I.

FUGARA

Soarele apunea și razele lui reflectându-se pe geamurile micilor case de mahala, transformau aceste mici geamuri, în tot atâtea mici oglinzi de aur.

Lucrătorii după ce și isprăviră munca zilnică, se întorceau acasă încet; cari mai mulți în grupuri, cari singuratici, cu pasul când târăganat la unul, când grăbit la altul.

Din micile birturi-cârciumi de mahala eșia un miros de vin, amestecat cu miros de mititei, de brânză și de untură răncedă.

Înăuntru, în jurul tejghelei, negustorii gesticulau sau așezau paharele unsuroase și uzate ale localului.

Țigănușii și copiii, vânzătorii ziarelor de seară, cu picioarele și marginile dela pantalonii pline de noroi uscat, strigau și alergau. Tramvaiul se strecura, cu șgomot, prin mulțime, întocmai ca și un vapor printre valurile apei.

Pe fețele tuturor acestor ființe omenești, cari, obosite de muncă, se întorceau acasă, citeai un aer de oboseală și de tâmpeală.

Unii de abia își mai târau picioarele și mai toți erau aduși de spate și-și balansau mâinile într'un mod mașinal și molatic.

Cu toate astea, în mijlocul acestei toropeli josnice, trei fete tinere, cari mergeau prin mijlocul străzei, ținându-se la braț și cântând încet o romanță la modă și populară, răspândiau o lumină de tinerețe, de vigoare și de bucurie.

Nici una din ele nu purta pălărie.

Rica Ionescu, blondă, purta în păr panglică albastră; Tița Dragu, brună, o panglică roșie și Lina Marincu, care avea părul castaniu, o panglică verde deschis.

Toate la un loc nu avea vârsta de șaizeci ani.

Rica și Tița priveau viața, în față, cu ochii hotărâți.

De mai mulți ani, obișnuite, să nu se mai bizuie decât pe ele înșiși, în contact cu aspra realitate a vieții, își perduseră toate iluziile, întocmai ca și oile, cari își lasă bucăți din lână, prin lăstari, alergând după iarbă.

Deștepte, desghețate, hotărâte își formaseră despre viață o filosofie optimistă și luau totul în glumă, pentrucă știuseră ce este: și foamea și setea și pentrucă îndurând totul, muncind, și având și puțin noroc, știuseră în totdeauna să iasă, cu succes, din ghiarele mizeriei.

Lina Marincu însă, mai tânără cu doi ani decât tovarășele ei, și mai slăbuță, și mai subțirică — Rica și Tița erau mai grăsuțe și mai în carne — nu era tot așa de sigură de ea.

Pe fața ei delicată, ceva cam ascuțită, se observa niște ochi batjocoritori și o mină șireată. Din când în când pleca ochii în jos și nu ajungea să isprăvească, odată cu prietenele ei, cântecul, pe care-l cântau împreună.

— Ei! Lino! zise Rica, ce e cu tine? Ce stai așa, ca o curcă plouată?

— Dar sunt destul de veselă, tu nu vezi?

— Totuși, ori cum, nu-ți vine bine, vă eu! îi mai spuse și Tița Dragu.

— Vezi bine! Ce? E puțin lucru, ce am făcut eu acum? Să părăsesc pe cei de acasă?

— De sigur! Da tu nu ne vezi pe noi? Tița și cu mine, trăim singure de atât timp... și n'am mai murit... și apoi să n'aveți nici o grije. Noi vom vedea de tine, ba chiar te vom și răsfăța...

— Și ca să-ți mai vie inima, la loc, propuse Rica, ai să luăm câte o vișinată la cofetăria din colț.

Cele trei fete intrară în cofetărie.

În cofetărie mai erau câteva femei, care târguiau. La plecarea uneia, un copil furcă câteva bomboane, dintr'un borcan de sticlă ce era lângă ușe.

Se așezară la o masă și Rica comandă de voce tare :

— Să vie trei vișinate.

Se simția mândră, că ea, o femeie, se poate lipsi de a fi însoțită de vre-un bărbat, chiar într'un local public și că ea servește de covaler tovarășelor ei.

— Ei acum, ți-e mai bine, Lino?

— Da? mai bine! răspunse fata, făcând hii mari și privind departe, cu gândul aiurea. Lina Marincu, la vârsta de optsprezece ani, vărsise un act de o mare gravitate: fugise din casa părintească, acum un ceas.

Mama ei, lucrătoare și văduva unui factor ștal, se remăritase cu un tâmplar, dela Ardeal, Pavel Marcovici, un crai ordinar, care îmbăta ori decâte ori putea și atunci le bătea pe amândouă. Ba une ori cu fiică-sa rigă, când nu o bătea, își permitea gesturi cuviincioase, de cari biata fată, se ferea, și nu putea. Pe măsură ce Lina se desvolta și se gătia cu grațiile femecești, tatăl ei vitrigăvenia mai cutezător.

Lina cunoscuse pe Rica Ionescu, la atelierul de rufărie, unde lucra și ea. Cele două se împrieteniseră: Lina cucerită de vioi-nea și îndrăsneala Richi; Rica mișcată de simția timidă și atrăgătoare a Lini.

Rica o luase sub protecția ei, o apărase de ataturile răutăcioase ale camaradele atelier, cari o luau peste picior, pentru că li se părea mândră și cam rece de ele. Mai târziu, întâlnind un «prieten», care-i

mobilase o cameră, Rica își părăsise familia în care era mai mult bătută, decât mângăiată și setoasă de libertate, nu a mai dat pe la atelier. Ea lucra acum acasă. Așa câștiga mai puțin, dar amantul ei o mai ajuta.

Rica nu-și uitase de mica ei camaradă. Mergea adesea s'o aștepte, când eșia de la lucru. Duminica se plimba împreună: amicul ei le duceau la un cinematograf sau la vre-un teatru de varietăți. Tița Dragu, colegă de școală a Richi, venea și ea.

Aceasta din urmă nu era de loc statornică în dragoste și-și schimba prietenii cam des.

Tița avea asupra sexului bărbătesc teoriile ei proprii și în ruptul capului susținea, că cel mai bun bărbat, nu valorează nici o lăscăie; toți nu sunt decât niște javre.

Adevărul este că viața cu ea nu fusese de loc blajină. La moartea mami-si, rămasă singură, singurică, îi lipsea mai mult decât strictul necesar și avea, doamne, niște poftă extraordinare de mari. A trebuit să se vânză, nu numai ca să mănânce, dar și pentru ca să-și găsească de lucru. Un păcătos după ce-și bătuse joc de ea, o părăsise imediat ce bă-

gase de seamă, că rămăsese însărcinată. Afară de asta, meseria ei de cusătoreasă, nu ajuta în destul, ca să poată trăi onest.

Imediat ce Tița, aflase dela Rica, că Lina voia să scape de brutalitățile tatălui ei vitreg, ea se oferi s'o servească și s'o ajute.

Tița locuia într'o casă, cu odăi mobilate, pe strada 13 Septembrie. Ea îi va ceda jumătate din camera ei, până când fugara va putea și ea să-și ia cu chirie vreo odaie. Cât despre mâncare, unde mănâncă una, va mânca și a doua, cu un oarecare supliment.

Și iată cum într'o Sâmbătă din luna Octombrie, având drept toată averea ei, vreo cinsprezece lei din salariul ei, Lina, părăsia căminul familiei, în care nu văzuse decât exemple urite și tristețe, pentru a încerca la vârsta, când atâtea fete sunt ocrotite de mame prudente, iubitoare, o existență de libertate și de lupte, trebuind să răsbească prin toate cursele, prin toate piedicile, prin toate egoismurile Capitalei, o a doua Sodoma și Gomora.

Cele trei fete mâncară într'un birt din mahalaua Dealului Spirei, unde din când în când

Tocmai când voiau să plece, un tânăr, care mânca la o masă alături și care, în tot timpul mesei se uita la ele, prefăcându-se că citea un ziar, un tânăr îmbrăcat bine și care cêruse un șervet curat și cheltuisese pe o masă doi lei — ceeace în acel local se considera ca lux mare și risipă — se sculă, odată cu ele, și cu o voce înceată îndrăzni, să le spună:

— Domnișoarelor, îmi dați voie să vă ofer câte-o cafea?

Cele trei prietene se uitară una la alta. Ochii Lini ziceau: «Nu!». Acci ai Richi ziceau: «Eu primesc, dacă vreți voi». Acei ai Tiți: «Pentru ce nu?»

Tița dețea tonul. Răspunse cu un ton oarecum arogant, fără să se turbure:

— De ce nu? Dar nu aci...

Plecară cu toții și se instalară pe trotuarul unei cofetării, din apropiere, la Nișă Sterie.

Convorbirea la început fuse numai banalități. Vorbiră de timp: că ce frumos este! De și era prin Octombrie, însă te-ai fi crezut în toiul verii. Femeile încă umblau în bluză de vară, parcă s'ar fi așteptat primăvara, iar nu iarna.

Această idee de primăvară, care pică în convorbire, procură tânărului, prilejul de a vorbi despre plăcerea plimbărilor sentimentale, când întreaga natură se redeșteaptă. însă nu singur, căci ce trist lucru este când omul nu se plimbă în doi.

Tânărul știa ce putere au frazele vagi și mângâietoare, asupra sufletului naiv al lucrătoarelor. Pe acestea în toldeauna leșinăturile ipocrite le-au cucerit.

Petru Bărdan, era de 26 ani. Chipul lui era blând și distins și ochii-i erau de o culoare albastră închisă, părul blond, ușor creț, o mustață fină și răsucită îi acoperea buza superioară și avea și barbă tăiată «à la Henri IV».

Mic funcționar al Prefecturii Poliției Capitalei, pentru motive de economie, căuta să-și satisfacă poftele naturale sexuale alegându-și victima printre fetele de mahala.

Mai întâiu își studia victimele. Le făcea să vorbească și verzi și uscate. Ca mulți funcționari, în momentele libere, scria, compunea nuvele, și din mediul de mahala își scotea subiecte la nevoie. Nuvelele lui erau de un

realism indulgent, din care eșia în evidență o notă nouă, întunecoasă și îndrăsneată.

— Cât o fi ceasul? zise Lina, repede. Ea nu zisese până atunci nici un cuvânt și asculta, transportată, vorbele mieroase ale lui Petru.

— E nouă fără douăzeci de minute, domnișoară.

— Nouă fără douăzeci și cinci? Tocmai bine! Trebuie să scriu mamei, că la nouă închide oficiile și ași dori să aibă scrisoarea chiar astă seară.

Petru chemă pe chelner.

— Repede, adu de scris.

— Nu te mai osteni, Domnule, îngână Lina, cam rușinată.

— Mai întâiu, ce ai de scris mămi-ți? întrebă Tița.

— Știu eu? Vreau numai atât: ca să nu petreacă noaptea, neliniștită și cu gândul, cine știe la ce?

Stăpânindu-și plânsul, Lina scrise repede:

«Dragă mamă!

«Te părăsesc și din cauza aceasta sunt foarte

îngrijată. Dar trebuie s'o fac, căci de mult am băgat de seamă, că la tine în casă eu sunt de prisos. Nu mă căuta, dar nici nu te neliniști. Voi ști să-mi câștig pâinea și mă voi purta bine.

«Te sărut cu drag

«A ta fică, care te iubește

LINA».

Mai citi încă odată aceste câteva rânduri și iscăli. Tița și Rica aprobară. Petru, care nu știa ce să zică, ofta într'una și o privea lung și compătimitor, având aierul că ține la ea.

Plecară din cofetărie și Petru însoți pe fete până la oficiul poștal. Pe drum se așeză lângă Lina.

— Domnișoară, îi șopti el la urechie, cât de mult a trebuit să fi suferit d-ta, de ai ajuns la o astfel de hotărâre.

Lina povesti, pe scurt, tot ce i se întâmplase; îi vorbi despre nemernicia tatălui ei vitreg și despre mizeriile, ce îndurase în casa părintească.

Petru regulat exclama: «Biata fată! Mi-
cuța de ea! De ai ști cât de mult te plâng!»

În două trei rânduri îi strânse mâna pe furis și de câte ori i-o strângea, pe Lina, o trecea fiori, din talpă până în creștetul capului.

După ce pusese scrisoarea la cutie, Petru salută și plecă.

— Domnișoarelor, le zise el, nu vreau să trec peste marginile buneii-cuviințe... Dați-mi voie să-mi iau bună seara... Eu mănânc în fie-care zi la acest birt și dacă inima vă zice, să mai luăm cafeaua împreună, vă voi aștepta aci... M'aș simți foarte⁷ fericit, să mai putem vorbi împreună... Afară de asta mâine e Duminică și am putea să mergem în preumblare pe la vre-o grădină... sau alt undeva.

Tița și Rica promisera, că vor veni. Iși dădură mâna și schimbară saluturi amicale, mai multe decât ar fi trebuit.

— Dar știți voi, fetelor, că⁷ mi se pare tare de treabă, băiatul ăsta ! exclamă Tița, cu convingere, după⁷ ce făcură câți-va pași.

Lina îl găsia, nu numai de treabă, ba chiar fermecător. Când îi auzea glasul, o turburare adâncă, intimă, până atunci⁷ necunoscută ei, o coprindea, până în cele mai adânci cute

ale inimii. Sub privirea lui, voința ei se evaporă.

Ajunseră în Str. 13 Septembre, la casa unde Tița avea cameră, pentru care plătea douăzeci și cinci de lei pe lună.

— Măine dimineață vin pe la voi, promise Rica. Acum mă duc și eu acasă, căci mă așteaptă prietenul.

Camera Tiței era mică, rău luminată, și drept mobilă, se vedea un pat vechiu, un dulap de nuc, o masă de noapte de fer, vopsită, un scrin, un mic bufet, două scaune de paie și o oglindă. Tot acest mobilier era complectat, cu o sobă mică de fer, al cărei coș se înfunda în părete, sub tavanul pătat de ploaie.

Mai rămăsese așa de puțin loc liber, încât de abia te puteai învârti prin casă.

Când fetele se culcară în pat și se înveliră cu plapoma, Tița luă pe Lina în brațe, și într'un mare avânt de milă, îi șopti :

— Lasă, Linico ! Ai încredere în mine ; am puțină inimă și voi avea grije de tine. Te voi apăra ca pe o soră mai mică...

II.

CUSĂTOREASA

M-me Katz, cusătoreasa, la care Rica duse pe Lina, chiar de Luni dimineața, locuia în strada Belvedere, unde avea și atelierul. Locuia în fundul curții și ocupa mai multe odăi.

M-me Katz era o femeie ca de vre-o cincizeci de ani, rotundă, grasă, scundă și roșie la față. Trebuie să fi fost frumoasă în tinerețea ei. Și acum însă, cu toată fața ei buhăită, păstra un aier de tinerețe, din cauza dinților ei albi, regulați și ochilor ei negri și vii.

Acum avea la atelier numai trei lucrătoare, celelalte zece lucrau la ele acasă.

Când Rica și Lina intrară în atelier, două lucrătoare coseau la mașină, tivind niște cearceafuri.

— Sărut mâna, M-me Katz, zise Rica. Am adus cu mine, pe prietena, de care v'am vorbit și a cărei istorie, v'am povestit-o.

— Ah! D-ta ești aceea, care ai fugit de acasă? exclamă M-me Katz, cu asprime. Lina

auzind acest ton aspru, i se păru că o mustrază.

— Cuconiță, răspunse ea cu teamă, nu e vina mea... Mi-ar fi plăcut mult mai bine...

— Da, da, știu; întrerupse cusătoreasa. Dar eu nu vreau să te mustru. Aș zice chiar, că bine ai făcut. Cum văz mamă-ta nu e nici o scofală de ea; o văduvă cu copii nu trebuie să se remărite.

— Da, dar ce era să facă și dumneaei? Ii trebuia un bărbat, mai ales că este încă tânără și apoi este greu, ca o femeie să trăiască, așa fără rost, răspunse Lina, atinsă, că mamă-sa fusese judecată astfel.

— Decât un bărbat beșiv și păcătos, draga mea, mai bine lipsă! În sfârșit, ai venit la lucru?

— Da, cuconiță!

— Știi că ești drăguță?... Ai vre-un amant? Spune-mi drept. Mie îmi place omul sincer.

— Nu, cuconiță, nu am nici un amant.

— Atunci cum de ai plecat așa singurică de acasă? De ce vrei să mă prostești? Mi se pare că minți.

— Cuconiță ! interveni Rica. Așa este ! nu minte ! Lina e cu minte, foarte cuminte.

— Aide ! Aide ! nu mă legați pe mine la gard ! Se poate una ca asta ? Hoajă ! Mă prind, că un drăguț a pus'o la cale să fugă de acasă. Eu nu mă înșel așa cu una cu două !

— Ba nu, zău, cuconiță ; atestă Lina cu lacrămile în ochi. N'ai decât să te interesezi. Eu stau cu Tița împreună, în Str. 13 Septembre No... până mă voi putea întoarce la mama. Informați-vă. Eu nu sunt mincinoasă.

M-me Katz, atunci o luă în brațe, o sărută și-i zise :

— Dacă e așa, se schimbă lucrurile. Vei lucra aci ; tot aveam eu nevoie de o lucrătoare. Te opresc. Vei avea doi lei pe zi și cu timpul, te voi plăti mai mult și dacă vei fi cuminte și harnică, vei putea sta la mine cât de mult. Ți convine ?

— Da, cuconiță ! Desigur că-mi convine ! exclamă Lina veselă și fericită, numai la gândul că toată iarna, nu va mai ști, ce înseamnă să fii fără pâine și fără adăpost sigur.

— Prin urmare, dacă ți convine, apucă-te

numai decât de lucru. Stai colea. Incepe și ti-vește; să văz mai întâi dacă te pricepi la treabă... Dar cum te chiamă?

— Lina Marincu.

— Atunci, Lino, pe lucru și caută să nu stai de taifas cu fetele de lângă tine! Le cunosc eu! Nu se mai găsește pe lume limbute și vorbărețe ca ele!

Cu totul atentă la lucru, Lina se făcea că nu bagă în seamă observațiunile, celor două camarade relativ la M-me Katz; mai ales că observațiunile lor erau răutăcioase și înțepătoare.

Lucrând, Lina se gândia la Duminica ce trecuse, păstrând încă proaspete impresiunile noi și dătătoare de fiori, prin cari trecuse.

Ea se întâlnise din nou, în tovărășia Tiși, la cofetăria din Schitu Măgureanu, cu tânărul dela birt.

Petru Bărdan, adusese un buchet de micșunele. Era înmănușat și îmbrăcat cu un pardesiu pe talie, cecece făcu mare impresie asupra fetelor. Le era rușine, că nu erau și ele îmbrăcate mai bine. Lina tremura, ca nu care cumva să pară ridiculă cu pălăria, pe

care i-o împrumutase Tița și-i păru bine, că avusese fericita idee, de a-și fi cumpărat niște mănuși de ață, cenușii și cari de departe păreau că sunt făcute din piele de căprioară.

El le duse la un cinematograf.

În timpul pauzei, Petru se sculă de pe scaun, plecă și se întoarse în sală, având în mână bomboane. Când se făcu iar întuneric în sală, el vâri în mîneca Linii, un bilețel.

Din acest moment, ea nu mai avu decât un singur gând : să afle conținutul bilețului.

Fiind tot întuneric în sală, Lina simți un sărut arzător, pe ceafă, în timp ce un braț de voinic, o apucă pe după talie și o strânse puternic.

În a doua pauză el le trată cu apă rece și rahat. După asta Lina ieși puțin afară ca să citească bilețelul. El nu conținea decât trei rânduri, scrise cu plaivazul, pe o foaic de carnet.

«Am să-ți spun o mulțime de lucruri scumpă și frumoasă domnișoară. Iți voi scri post-res-tant. Măine vei putea lua dela poștă, o scri-soare cu inițialele A. N. I. L.».

Lina bagă de seamă numai decât, că acestea

erau literile numelui ei, luate invers: Această atențiune o transportă de bucurie.

Ce să facă cu biletul? Se gândia că Tița ar putea da peste el și l-ar lua... Un moment avu ideia ca să-l arunce pe jos, dar făcând așa, i se păru, că ar comite un sacrilegiu. Atunci făcu din primul ei bilet de dragoste, un hap, îl puse pe limbă și-l înghiți.

Tânărul duse pe fete acasă în trăsură.

Această politeje supără mult pe Lina, fiindcă n'ar fi voit, ca el să vază in ce casă de rând, locuiau.

Intr'un mod foarte corect cavalerul lor 'și luă noapte bună dela ele, zicând :

— Domnișoarelor, aș fi foarte încântat, să mai petrecem împreună încă o seară și aceasta cât mai curând. Nu, nu-mi mulțumiți... Din contră eu sunt obligatul d-voastră... Vă voi scri... Voi scri d-șoarei Tiți, pentrucă d-neaei este mai mare și ține loc de mamă. A-ți putea d-șoară, să-mi spui, cum să fac adresa...

— Tița Dragu... Strada și No. îl cunoașteți acum.

— La revedere, în curând, d-șoarelor și

vă mulțumesc încă o dată, că m'ați făcut să petrec o seară frumoasă în tovărășia d-v.

Și a doua zi fata, tot tivind la cearciafuri, își reamintea toate incidentele acestei seri.

Deodată M-me Katz, o tresări din visarea ei:

— Lino! ia du-te pe la leneșele alea de Stoeneste! Trebuia să-mi aducă niște cearciafuri încă dela opt dimineața.. În ziua de azi nu se mai ține nimeni de cuvânt... și eu trebuie să le predau la mușterii, înainte de prânz. Du-te mai repede și imediat ce vor fi gata să vii... Nu e departe, ia! până în strada Puțu cu apă rece.

Lina plecă numai decât, dar se abătu mai întâi pe la poștă, în Calea Victoriei.

Aci găsi o scrisoare dela Petru. O citi cu mare grabă, într'un colț al sălei.

«Scumpă domnișoară,

«Nu vreau să treacă mult timp, până să spun, că persoana d-v. a făcut să încolțescă în inima mea speranțe de iubire și de fericire.

«Dă-mi voie să te mai văz din când în când. Vreau să mă cunoști mai bine și să câștig stima și încrederea d-tale.



«N'ai idee cât de mult mă costă faptul că d-ta, o ființă slabă și blândă în acelaș timp, ești nevoită să fii în contact cu fel de fel de lume și să muncești din greu ca să poți trăi.

«Dacă ai vrea, tot, absolut tot ce am, aş pune la dispoziția d-tale.

«Te rog să-mi ierți o minciună... În ziua când ne-am întâlnit pentru prima oară, eu mă găisiam în acel birt, numai așa, întâmplător. Eu de meserie sunt scriitor, literat și intrasem în acel birt, dintr'un capriciu, în scopul de a observa lumea de jos și pe lucrători...

«Și când mă gândesc, că tocmai în acest mediu compus mai mult din oameni bruși și femei obosite și trecute înainte de vreme, te-am găsit pe d-ta, floare suavă și pură ca roua dimineții !..

«Te voi aștepta, poimâne după masă, în sala poștei, din calea Victoriei. Aș fi foarte fericit, dacă ai primi să mâncăm împreună.

«Te rog, nu spune nimic D-șoarei Tiți.

«Rămân, scumpă d-șoară, al d-tale devotat și sincer amic,

PETRU BĂRDAN

110 Strada Bellizarie.

Lina ascunse scrisoarea în sân și ușoară ca o căprioară, cu inima plină de fericire, plecă în strada Puțu cu Apă rece.

Speranțe nebune îi clocotiau în creier. Prin urmare *el* era bun și respectuos! El nu era ca toți ceilalți, să ceară, ceea ce toți cer; el o va iubi, o va răsfăța și o va apăra. Acum nu mai era singură pe lume. În sfârșit, piaza reaua, fusese învinsă!

I se părea că sboară, nu altceva și-i venea să strige în gura mare: «Sunt fericită! Sunt fericită!

Ajunse numai decât la surorile Stoenеștile, unde M-me Katz, o trimisese.

Stoenеștile erau două fete bătrâne, una de șaiszeci ani, și alta de șaiszeci și cinci ani și cari lucrau rufărie, într'o cămăruță, în care ca mobilă se afla un pat de fer, un dulap și o masă de brad. Coseau cearceafuri, cămăși, șorțuri de bucătărie și pentru serviciu, după cum li se cerea.

— M'a trimis M-me Katz, zise Lina, ca să iau cearceafurile, cari trebuiau să fie gata încă de azi dimineață. E tare supărată, că nu i le-ați adus la timp.

— Fii, drăguță! nu suntem noi de vină... Am cusut azi noapte până la 3 dimineața... și azi, când s'a luminat de ziuă, eram la lucru... De! Suntem bătrâne... nu mai vedem bine... Fii bună și mai așteaptă vre-o zece minute.

— De ce nu? Mai aștept. Ba, chiar v'ași ajuta, dacă mi-ași da voie...

Această bună voință din partea fetei, atinse inima celor două lucrătoare, cari începură acum să se intereseze de ea și ele la rândul-le să le spună păsurile lor.

— Ești de curând la M-me Katz?

— Da numai de azi dimineață...

— Ce femeie de treabă! E ea puțin cam cicălitoare, dar e miloasă cu lumea săracă... Noi am vrea să lucrăm numai la dânsa; câștigăm până la patru lei pe zi, amândouă... Pentru noi e destul... Dar când nu ne dă d-neaci de lucru, atunci lucrăm la altă cusăto-reasă, șorțuri, pe cari nu ni le plătește decât cu douăzeci de bani bucata și pe o bucată ne ia două ceasuri și mai mult... și atunci nu ne vine la socoteală; ne vine prea puțin... Și de! mai trebuie să mai punem și ceva deoparte pentru timpuri grele... când n'avem de lucru.

— Vi se întâmplă asta ! Și pentru cât timp ?

— Câteodată și trei luni pe an ! Ah ! Dacă n'ar fi M-me Katz, care, mai mult de mila noastră, să nu ne dea de lucru, ar fi zile, când am muri de foame...

Lucru fu isprăvit.

Lina luă cearciafurile.

Viața meschină a acestor două roabe resemnate, care nu cereau, decât să nu fie mai nenorocite, decât erau, aruncă o umbră amenințătoare deasupra gândurilor splendide ale fetei.

Va să zică, se poate întâmpla ca cineva după o viață curată și plină de muncă, să ajungă într'o lipsă așa de teribilă.

Dar cum eși în stradă, la lumina soarelui care se oglindea în geamurile caselor, Lina uită, repede, aceste gânduri și se mai învioră.

III.

LA CULESUL VIILOR

În anul acela, an bun și mănos, viile erau pline cu struguri. Strugurii atârnavă în ciorchine frumoase, cu boabe mari și pline de suc.

Era pe timpul culesului. Vara fusese ploioasă și răcoroasă și culesul întârziase până pe la 10 Octombrie. Prin Septembrie însă dase o căldură binefăcătoare, care reparase tot răul făcut de o vară nefavorabilă.

Printre vițe, bărbați și femei culegeau într'una.

Pe toată regiunea aceea de vii, domnia o veselie mare și plină de activitate. Lucrătorii se chemau pe nume unii pe alții, râdeau, cântau, strigau.

Dealul de lângă Târgoviște se lăsa către râul Ialomița, într'o înclinare ușoară și pe el se putea vedea case și grădini drăguțe.

De cealaltă parte a râului, se zăria coșurile fabricilor tinerei industriei petrolifere românești. Coșurile erau înalte și atelierele măricele. Intre fabrici și deal se afla orașul.

Sprijinită de brațul lui Petru, Lina cu ochii minunați, surprinși de descoperirile ce orice orășan încearcă, admira câmpul; ea nu eșise până atunci niciodată din București.

De o săptămână evenimentele se precipitaseră într'un mod foarte ciudat. Lina mâncase cu Petru, Marți, după ce mințise pe Tița, zi-

cându-i, că fiind prea mult de lucru, M-me Katz, nu-i putea acorda decât un ceas pentru masă. Trebuia prin urmare să stea la atelier și acolo să-și aducă dela un birt din apropiere, porția de mâncare și pâinea necesară.

Ea mai eșise cu Petru în oraș și Miercuri și Vineri seara și nu dase pe acasă sub pretext, că trebuie să lucreze, la atelier, până noaptea târziu.

Seara, mergeau de mâncau, prin restaurante, unde cheltuiau câte trei lei de cap, ceea ce lucrătoarei i se părea, colosal, de oarece ea nu câștiga decât doi lei pe zi.

Vineri, cu trăsuri, cu mese, cu teatru, cu tratații, cu flori, Petru risipise aproape 25 lei. Lini i se părea aceasta ca o risipă mare și avea credință, că numai dragostea mare ce avea Petru pentru ea, îl împingea la cheltueli așa de mari.

În seara acea, când eșiau dela Teatru Liric, unde ascultaseră o operetă: «Farmecul unui vals», cu un ton solemn, Petru îi zise:

— Dragă fată, te rog să-mi faci un mare hatâr...

Lina se găsia sub influența muzicii auzite

și auzul ei încă mai vibra de declarațiile rugătoare ale tenorului.

După câteva secunde de tăcere, Petru reluă :

— Nu îndrăsnesc, să-ți arăt despre ce este vorba, dar dacă ai primi, mi-ai umple inima de bucurie.

— E ceva grav ?

— Nu ! Ași dori ca Duminică să fii liberă de dimineață dela 7 până la 9 seara.

— Vrei să mergem la țară ?

— Da ; într'o localitate, nici prea departe, nici prea aproape de București, spre Târgoviște. Sunt pe acolo vii de toată frumusețea, tot așa de frumoase ca și la Drăgășani și Colnari.

Lina se aștepta la o propunere mult mai periculoasă Răspunse numai decât :

— Cu plăcere... Imi place așa de mult la țară ?

Dar cum să scap ?.. Mie frică ca nu cumva Tița să bănuiască ceva.

— li vei spune că ești la lucru.

— Da ; dar dacă Rica m'o da de minciună.

— Ei și ! la urma urmei, ce ți-ar păsa ?

— Dar, nu mi-ai zis tu, ca să mă ascunz de ea ?

— Sigur !.. dar acum nu se mai poate.. Nu-mi închipuiam... nu credeam că vei juca un rol așa de mare în viața mea...

După ce excitarea, cauzată de teatru, se risipi, ea nu se mai temu ca să stea, numai cu Petru, o zi întreagă...

Era complet asigurată, de oarece acum, deși era în mâna lui, el nu încerca cătuși de puțin să abuzeze de ea. Și apoi, chiar de ar încerca cu forța, ea va ști să se apere. Așa că l'a ascultat, deși nu știa unde o să iasă.

Petru și Lina mâncară sub umbrarul unui han, într'un sat liniștit și primitiv, de te-ai fi crezut la sute de kilometri departe de București.

Când să isprăvească de mâncat, Petru îi zise cu o voce întretăiată și surdă :

— Lino, tu trebuie să fii ostenită... Ai umblat azi, o grămadă... Nu, nu sunt ostenită...

— Ba da, eu văz mai bine ca tine. Și pe urmă este așa de cald... Par'că am fi în luna lui Cuptor... Trebuie să te odihnești puțin și când se va mai răcori, peste un ceas, două, vom merge să ne plimbăm...

Câteva minute mai târziu, Lina, fără să știe cum, era culcată într'un pat dintr'o odăiță a hanului și Petru se strecoară lângă ea, un Petru însă, cu totul schimbat, cu ochii injectați, luminoși și cu o față roșie și aproape sălbatică.

Lina, cu totul amețită, se abandonează.

IV.

UN TÂNĂR PRUDENT

Era aproape miezul nopții, când Lina voi să ia de sub ștergătoarea de picioare de lângă ușe, cheia camerei, în care locuia împreună cu Tița.

Dar nu o găsi.

Mirată, ciocăni încet la ușe, gândind :

— De ce o fi uitat Tița să pună cheia sub ștergătoare ?

Ea mi-a zis, că acolo, o voi găsi în totdeauna.

Mai așteptă o jumătate de minut ; nici un răspuns.



Mai ciocăni odată ; de astă dată mai tare. Nici un răspuns. Mai bătu încă odată și mai tare ; o strigă ; de geaba !

— N'a venit încă, își zise ea necăjită. Ce va să zică asta ? Dar va veni ea, în curând, căci știe că n'am de unde să iau cheia.

Se așeză pe o treaptă a scării și așteptă. Incepu să dormiteze.

Visa, că era îmbrăcată într'o rochie albă și că se plimba printr'o grădină frumoasă, la brațul lui Petru, îmbrăcat și el în haine de ofițer, cum era îmbrăcat tenorul din operetă. O muzică ascunsă cânta niște melodii dulci și la fiecare pas, întâlneau în calea lor coșulețe cu trandafiri...

Deodată o voce supărată, aduse pe Lina la realitate :

— Dar tu ?... Ce faci acolo ?

— Eu... Eu... adormisem... te așteptam. Pentru ce n'ai pus cheia sub ștergătoare ?

— Credeam, că o să mă întorc acasă, înaintea ta. Ei ! ai petrecut bine ?

— Cum, petrecut ?

— Aide, aide, nu mai face pe șireata ! Ce par'că nu știu eu, că azi n'ai fost la lucru !

— Eu ? știi că ești nostimă ?

— Taci, mincinoasă mică ! Nu m'am întâlnit eu cu Rica, azi dimineață ?.. Aide înăuntru, doar n'om sta afară ! Rica venise să te vază, dar eu i-am spus că ești la atelier și că după cât se vede, aveți mult de lucru — «Și eu care venisem să vă iau la cinematograf, astă seară. Prietenul meu are paralc ; a câștigat la cărți și așa, vream să petrecem puțin». Atunci ea plecă imediat la M-me Katz și când colo... la pe Lina noastră, de unde, nu e ! Lina își luase sborul. Dar ce va zice M-me Katz, când va auzi ? Dar Rica, care te luase pe seamă ? Ah ! nu ! prea proaste ne crezi !

Lina incepu să plângă.

— Na ! acum ai început să plângi ! Linico ! la stai ! Ce e asta ? Ce e cu tine ? Povestește-mi tot, ca la o soră. Eu te voi sfătui. Tu ești încă o copilă. Te voi consola, de va fi nevoie. Aide ! Sărută-mă !

Căpătând încredere, Lina povesti idila ei amoroasă cu Petru, omițând însă unele detalii, cari ar fi putut supăra pe Tița.

Aceasta o ascultă în tăcere, pe urmă cu un glas, în care Lina zări puțin necaz :

— Va să zică, zise ea, tu te-ai lăsat așa, în voia unui bărbat, pe care nu-l cunoșteai, decât de foarte puțin timp ?

— Nu-mi pot da seama, cum au venit lucrurile ; a fost ceva, peste puterile mele. Când mă privea omul ăsta, nu mai știam ce fac, parcă nu mai eram eu.

— Eu, draga mea, din parte-mi, îți urez toate fericirile... dar, dacă m'ai fi întrebat și pe mine... Dar, la ce bun acum ?

— Vorbește, te rog...

— Ei bine ! Te-ași, fi sfătuit să te ferești de acest tânăr, care nu-mi inspira de loc încredere...

— Dar ce ? Crezi tu, că nu va fi bine de mine, fiind-că... Tișo, de ai ști, cât îl iubesc !

— Eu nu cred nimic ; vom trăi și vom vedea...

Somnul Lini fu plin de vise rele. S'a deșteptat de trei, patru ori, tresărind. I se pusese un gol în inimă.

Când intră în atelier, inima îi batea așa de tare încât i se părea că 'i se sparge pieptul.

Ce-i va fi dat, să mai auză ?

Dar dacă va fi dată afară ?

— Ah ! Iată-te, însfârșit, haimana mică ! îi strigă patroana, punându-și mâinile în șolduri. De astea ini ești ?

— Dar, cucușă...

— Nici nu, dar... Ai minșit pe la lume că Dumșnică ai avut de lucru ; hai ! pentru ce ? pentru ca să te duci să te plimbi cu craii...

— Oh ! cucușă...

— Ai să zic, numai cu unul ! Dar, pesemne, tu ai uitat, că ai venit aci plângând de sărăcie și văitându-te, că nu mai puteai sta la mamă-ta, sub cuvânt că virtutea 'ți era în pericol ; când colo și iși ardea de prostii !.

Noroc, că M-me Katz o trimese numai decăt, in oraș, ca să aducă comenzile, de pe la lucrătoare.

Biata Lina nu mai avea suflet in ea. Toată lumea o condamna și pentru ce ? Pentru că în naivitatea și sinceritatea inimei ei, își perduse fecioria, sub impulsul instinctului cărnei, impuls pe care nu-l mai putuse stăpâni.

Dar Petrică o va consola, Petrică o va răsbuna de toate aceste umiliri. Trebuia să

se întâlnească cu el la ora prânzului. Avea zor mare, să-i povestească cât mai repede, toate grijile ei și să se simtă și ea însfârșit apărută, iubită și răsfățată de cineva pe lumea asta rea și stupidă.

Oh! Mai ales doria să nu mai fie nevoită să locuiască cu Tița la un loc. Între ele se săpase o prăpastie.

Povesti prietenului ei, tot ce se petrecuse din momentul, când se despărțiseră și îi explică că nu mai poate nici în ruptul capului să mai stea cu Tița.

— În fond, îi zise ea, toate aceste plictiseli mă lasă rece, de oarece acum te am pe tine; nu mai sunt singură.

Petru o strânse de mână și-i răspunse drăgăstos :

— Draga mea, bizuie-te pe mine... Chiar eu îți voi căuta o cameră frumușică, unde voi veni să te văz în fiecare zi.

— Dar vezi că, eu n'am nici un scaun. M'aș putea gândi numai la o odaie mobilată...

— Lasă! Îți voi cumpăra eu toate cele

necesare. Asta mă privește pe mine, nu pe tine.

— Nu! nu vreau să cheltuești nimic cu mine. Nu vreau să-ți închipui că sunt interesată...

— Tu, să taci! Toate plictiselele îți vin din cauza mea. Este drept, ca eu să te ajut să le învingi.

— Ce bun ești!

Lina se întoarse la atelier cu inima mai ușurată.

În sfârșit va avea și ea camera ei, va avea și ea rostul ei. Și ce frumos o va aranja!... Ea și vedea perdelele de rețea, puse la ferastră, după gustul ei; un pat de nuc, un dulăpior cu oglindă, o masă acoperită cu o față de pluș, etc.

În entuziasmul ei Lina făurea visele cele mai bune.

I se părea probabilă, până și căsătoria ei cu Petru.

După ce eși dela lucru, și veni seara acasă, Tița îi dete o scrisoare adresată ei.

În plic găsi o hârtie de 100 lei și un bilet cu câteva rânduri.

«Draga mea,

«Sunt nevoit să plec în provincie. Am primit o telegramă, cari îmi vestește că mama e bolnavă. Nu știu, când mă voi putea întoarce.

«Cu dragoste

PETRU».

Lina cuprinsă de durere făcu niște ochi mari și se uită apoi la Tița. Un gemăt surd îi eși din gură. Dete ochii peste cap și căzu, grămadă, în brațele prietenei...

Petru Bărdan, care nu voia să-și ia răspunderea unei existențe plină de complicațiuni crezuse prudent, înainte de a se angaja mai mult, ca să rupă idila începută.

Tița mângâie pe prietena ei, o consolă și caută să-i mai ridice moralul zdrobit.

După părăsirea lui Petru, Lina rămase într'o amorțeală tâmpită. Nu mai înțelegea nimic. Totul se prăbușa în jurul ei. Va să zică pe lume nu există decât lașitate și trădare. În ajun chiar, Petru îi jurase că nu o va părăsi niciodată. Și ea! care i se dăduse virgină și de inimă și de corp!

Cu toate astea nu se revoltă de loc. Nu mai avea puterea nici să urască. Se simțea

însă ostentivă, tare ostentivă, prea ostentivă ca să mai poată hrăni sentimente violente.

După o săptămână Tița începu să se arate față de ea, mai puțin amicală și indulgentă.

Vorbind în genere de fete, Tița mereu o o atingea cu pilduri răutăcioase.

Într-o seară, după ce, întocmai cum pisica sgârie, fără veste, jucându-se, îi spusese o vorbă foarte înșepătoare, Lina îi declară :

— Dragă Tižo, îți mulțumesc pentru tot binele ce mi-ai făcut... Nu te voi uita niciodată... S'a ivit însă între noi, ceva care ne depărtează una de alta... De și sunt destul de pedepsită și de nenorocită, tu ai pică pe mine.

— Eu ? Ce ești nebună ?

— Voi pune punctul pe i. Tu ai fi vrut ca Petru să-ți facă țic curte... și tu ești oarecum jicnită pentru că...

— Eu nu sunt jicnită de loc... Ai, și tu, niște idei !

Dar Lina rămase hotărâtă.

Prezența, numai, a Tiței îi redeschidea neîncetat rana de abia cicatrizată. Chiar dacă Tița, nu ar mai fi pomenit nimic de aventura

ei, ea tot, ar fi citit în ochi, o scânteie de triumf și aceasta, ea o considera ca o insultă, pe care mândria ei nu o putea suporta.

O sensibilitate elegantă domnia în ea. Era capabilă să îndure durerile cele mai mari, fără să se plângă, dar suferința provocată de un spirit josnic și sec, nu o putea suporta cu nici un preț.

Lina îi vorbise și Richi despre intenția ei de a nu mai sta împreună cu Tița. Rica îi aprobă hotărârea și o îndreptă la o casă din strada Isvor, unde, ea mai locuise.

În acea casă locuiau comisioneri, cocote, funcționari, studenți, lucrători și lucrătoare.

Acolo, cu 20 lei pe lună, găsi o odaie mobilată cu un pat de fer, un dulap, o masă și o consolă. Pardoseala era ceruită. Un covoraș era înaintea patului. Deasupra consolei mai era în părete și o oglindă. Fereastră da în stradă. Lini îi plăcu odaia; ba i se păru chiar luxoasă.

Rica, se duse la mama Lini, ca să ceară ceva rufe și rochi de ale fiisei.

Mama Lini, nu păru de loc îngrijată de plecarea fetei și se mulțumi să zică :

— Ea vrea să tragă pe dracu de coadă? N'are decât s'o facă. Când se va sătura de coada lui, n'are decât să vină înapoi. Spune-i că ușa mea îi este totdeauna deschisă, cu condiție, bine înțeles, ca să fie cuminte.

Asigurată, că în cazul cel mai rău, va găsi la mamă-sa un ajutor, Lini nu-i mai fu frică că nu va avea ce să mănânce.

După câteva săptămâni dela instalarea ei în strada Isvor, pe când ea era ocupată să-și fiarbă două ouă pentru masa de seară, la o lampă cu spirt, cineva bătut în ușe.

Se duse de deschise ușa și văzu în fața ei o tânără femeie, pieptănată cu părul pe tâmples, cu un chip delicat și fin și cu expresiune de puritate, ce numai pe fața unei fete absolut de treabă se poate găsi.

Necunoscuta era îmbrăcată cu un palton de blană, imitație de lutru.

— Domnișoară, îi zise ea, iartă-mă, te rog... Dar am isprăvit chibriturile și cum am zărit prin crăpătura ușei, lumină la d-ta, am îndrăznit, să te supăr. Sunt vecina d-tale.

Lina îi răspunse cu grabă, că-i pune la dispoziție cutia ei cu chibrituri.

— Oh ! Atunci voi lua mai multe, pentru că vreau să și fumez ; mai am vre-o zece țigări... Fumez în totdeauna înainte de culcare, când nu am ceva de luat în gură.

— Cum ? N'ai mâncat până acum ?

— Da... Dar sunt obișnuită cu așa ceva...

— Ascultă, am două ouă, un picior de pui și pâine...

— Aș primi bucuros... altă dată îți voi da și eu la rândul meu... Azi am încasat cinci lei, dar trecând prin Lipscaui, mi-am cumpărat o pereche de ciorapi de mătase, firește, nu de mătase adevărată, ci imitație. Am dat pe ei 4 lei și 95 bani și cu restul mi-am cumpărat un ziar...

— Eu când nu am decât 5 lei în pungă, nu-mi cumpăr ciorapi de mătase...

— Ai dreptate... Dar d-ta și cu mine nu ne potrivim. D-ta ești lucrătoare, nu e așa ?

— Da, sunt cusătoreasă.

— Pe când eu sunt artistă...

— Artistă !.. exclamă Lina, roșie de mirare și foarte măgulită, ca o artistă se îndură să împartă mâncarea cu ea. Ca toți cei umili, ea simțea o admirație religioasă pentru cei

cari es pe scenă. Ea chiar, în oraș când îi vedea, îi considera tot ca și cum i-ar fi văzut pe scenă.

— Da, am jucat la «Moara Roșie» și la «Cazino». Afară de asta mai fac și pe modelul... Azi după prânz am avut o ședință... pentru care am luat cinci lei... Sunt tare obosită... după două ceasuri de poză ostenitoare... Mă dor picioarele... Măine voi dormi până la prânz...

— Bine de d-ta!

— Uî! Pe mine mă plictisește.

— Eu la 7 dimineața, fără un sfert, trebuie să fiu sculată. Apoi seara trebuie să mă culc târziu, căci am cerut de lucru și acasă și va trebui să lucrez până la miezul nopții.

— Mie mi se întâmplă să nu dorm toată noaptea; dar nu cosând cu acul, ci făcând altceva, de almintrelea tot așa de obositor. Iacă îți voi vorbi pe șleau. Când nu am angajament, când nu pozez, ei bine! petrec nopțile în chefuri cu cine găsesc și-mi dă bani mulți.

Ea spuse aceste lucruri, cu o voce foarte blândă și cu un aier timid. Imbrăcată mai

puțin excentric, fizicește ar fi făcut impresia unei fete de familie bună și crescută sub aripa părinților.

A treia zi Lica — așa se numia artista — bătu iar la ușa Lini, la ora mesei de seară. Ținea în mână o sticlă cu vin infundat și mai multe pachete.

— Mă invit singură la masă, zise ea veselă. Dar astăzi fiindcă am parale, eu plătesc. Am cumpărat un pui fript, persici și cașcaval. Iacă! Pune masa, dragă, d-ta, te pricepi mai bine ca mine...

Deodată Lica, care era foarte darnică, când avea parale, o luă pe după gât, o sărută și-i zise :

— Să știi, că-mi placi! Imi dai voie, să-ți zic : tu.

— Cu plăcere, de ce nu ?

— Atunci și tu, tot așa să-mi zici! Ascultă am făcut rost de parale, eri... și fiindcă tu ai fost bună cu mine, iacă, îți dau 50 lei. Să nu care cumva să nu-i primești! Vei cumpăra cu ei farfurii, pahare, crățiți, cămăși de olandă, bomboane, orice ai vrea tu.

— Ce noroc pe tine ! Să câștigi așa de mulți bani !

— Vezi bine am dat peste un bărbat serios... un Englez dela Cămpina, petrolist, care vine regulat, în București, de stă 4-5 zile pe lună... El dorește să aibă o fiitoare, însă cu o condiție : să fie serioasă. Șii ? A cheltuit cu mine până acum, aproape o mie de lei ! Atunci i-am povestit și eu că sunt o biată lucrătoare, care lucrează albituri, împreună cu o prietenă și că prietena mea, fiind bolnavă, și medicamentele scumpe, am eșit în oraș, ca, în ori și ce chip, să fac rost de ceva parale. El m'a crezut. Dar tu, nu ai niciun prieten ?

— Nu...

Și Lina îi povesti cum a plecat de acasă, trista ei idilă și modul cum a fost înșelată de filfisonul ei.

— Biata fată ! o compătimi Lica. Cu drept cuvânt, poți zice, că nu ai avut noroc... la auzi colo ! Să cazi dela început peste un astfel de om ! Iată cum e răsplătit, cel ce vrea să facă sentiment ! Dar nu mai fi tristă și nu-ți mai plânge iluziile pierdute... Iți voi găsi eu un prieten, da, un om serios și care să te facă fericită...

V.

LA „MOARA ROȘIE“

«Moara roșie» era un local, o sală lungă și joasă, la parter, în care un spectator amator putea observa strigăte, gesturi, fum de tutun, lumini, cântece de valsuri lente, bizuală, din când în când sgomot asurzitor, care-l lasă stupid și-i sgarie auzul.

La intrarea în sală, pe ușile care intrau și eșiau femei perdute, cari merg din local de noapte în local de noapte, în goană după pol, era aranjat un bufet cu fel de fel de băuturi. Înăuntrul erau o mulțime de noctambuli, cari la mese, cari în picioare, mai multe femei decât bărbați.

— Kelner ! Băiete ! adu o sticlă de șampanie !

Lina Marincu și Lica, ședeau lângă cel ce comanda. Lica voise cu orice preț să prezinte Englezului pe prietena ei și totdeodată căuta să-l convingă, că lipsa de lucru, și nu altceva, o silea să-și caute norocul prin localuri de noapte.

Lica duse pe Englez la locuința ei, după ce avusese grije să-și aranjeze camera, ca și cum ar fi fost, în adevăr cameră de lucru-toare.

Așezase pe o masă batiste, la cari lucra Lina, mosoare, foarfeci, petice de pânză... Pe măsuta de noapte lăsase, într'adins, la vedere, o coaje de pâine și o bucată de cașcaval.

— Cum vezi, moșulică, nu cam stau pe trandafiri, declară ea noului ei prieten. La mine nu e ca la otel, la tine... Nu e nici baie, nici covor, nici cel puțin o lampă electrică pe masa de noapte...

— Va să zică e adevărat tot ce mi-ai zis. Nu m'ai minșit că voi lucrați într'o odăiță strâmtă și urâtă.

— Lucrăm ca în ocnă. Atunci când ne-am întâlnit, lucraserăm două nopți la niște batiste... două nopți, moșulică, două nopți, fără să dăm geană în geană...

— Bietele fete! Ce de treabă sunteți!

— Să știi că suntem de treabă. Lina, era în pat, bolnavă... Nu e așa, soro?

— Oh! Da, domnule, răspunse Lina, cam



cu sfială ; mă durea capul grozav și tot corpul, mi-era rupt, nu altceva.

— Atunci, nu mai știam ce să fac... N'aveam parale pentru medicamente, și am intrat și eu la «Moara roșie» în tocmai cum o disperată se duce de se aruncă în gărlă... Și acolo te-am întâlnit... Tu m'ai văzut tristă, ai băgat de seamă că nu eram la fel cu cele de acolo... Nu zic că am fost cine știe ce virtute, dar dacă nu ași fi fost fără lăascaie, tu nu m'ai fi întâlnit într'un astfel de local.

Aceste minciuni patetice mișcă inima Englezului, lucru la care Lica se aștepta și apoi atingându-i coarda simfioare, mila, căuta să-l facă cât mai darnic.

John Sthon era de 53 ani. Scurt, gros, cu fața roșie, avea părul alb ca zăpada. El conducea la Câmpina o exploatare de țieiu și venia la București, în fiecare lună, cinci sau șase zile, pentru ca să se distreze.

A doua zi la atelier, Lina încă tot nu-și reveni în fire, din mirarea în care o cufundase vizita ei la «Moara Roșie»... Ea mereu se gândia astfel : «Cum se poate una ca asta ? Eu să stau țintuită aci pe scaun, atentă

și aplecată pe lucru, cu ochii oboșiți, cu șalele rupte și să câștig douăzeci de bani pe ceas și eri un bărbat a cheltuit cu Lica și cu mine, o sută lei pentru masă și băutură; adică tot câștigul meu pe un trimestru de robie și de mizerie».

Contactul cu luxul ia mințile și corupe aproape pe toate lucrătoarele din București. Fără să vrea, din toată puterea plămânilor ele aspiră parfumul lui, pentru-că din toate părțile sânt înconjurate, imbibate, prinse de manifestările lui. Luxul le hâțână mintea și le dă pradă. Niciuna nu scapă de ispita lui și foarte multe fac ochi dulci ispititorului.

Lucrătoarele, dela fata ucenică până la lucrătoarele maiestre și vânzătoare prin mâinele cărora trec toate obiectele de lux, toate devin victimele lui.

Lina simțea, că de acum încolo, va începe să urască munca, ea care era o lucrătoare bună, era mândră, avea gust în executarea lucrului și era corectă și distinsă prin felul ei de a fi.

La prânz, ducându-se acasă în strada Isvor,



găsi un bilețel dela Lica. Iohn Sthon le invită iar la masă.

El se arată foarte bun cu Lina. Îi oferi un post în birou la el și îi da imediat 120 lei pe lună. Apoi dacă va învăța dactilografia, i-ar putea da și 175 lei pe lună. Atâtea parale pe lună! Un asemenea câștig i se pareă ceva ca din basme. Atunci va putea și ea să aibă o odaie mai ca lumea, să se îmbrace mai bine și să mănânce și ea ca cei bogați.

Din nenorocire visul era prea frumos! Lina învățase la școală, dar nu scria tocmai frumos și era mult certată cu ortografia. Nu-și putuse, cu nici un chip, băga gramatica în cap. Lipsise apoi prea mult dela școală, din cauză că mamă-sa, o oprită acasă pentru treburile gospodăriei și încetase de a o mai da la școală, după terminarea claselor primare.

Trebui dar, să mărturisească, spre rușinea ei, că sintaxa și cu ea, faceau două lucruri cu totul deosebite.

— Rău... foarte rău... Cineva trebuie să știe ortografia. Da! Totuși poți învăța de acum

inainte... să iei lecții... eu voi plăti... da!...
voi plăti...

— Ascultă, dragă moșule, interveni Lica, la vârsta ei nu se mai poate învăța gramatica... Vrei să faci ceva pentru ea?... Vrei s'o scoți din mizerie?... Atunci, să-ți arăt eu, cum?... și fără să-și lase meseria ei. Nu e vorba, să mă instalezi?

— Ce vrei să zici?

— Să-mi mobilezi o casă, ce!

— Acum înțeleg.

— Atunci voi avea nevoie de servitori: o fată în casă, o bucătărească și un fecior. Ei bine! Lina va fi fata mea din casă. Ea imi va face rufăria necesară, va brodă, etc... Asta ar fi și o mare economie pentru noi și va căpătă și ea cei 120 lei, pe lună, promiși de tine, dacă va intra în birou...

— Dacă d-ra vrea...

— De sigur că vreau!

La auzul acestor promisiuni Lina întrevăzu un viitor de viață ușoară, veselă și elegantă. I se părea că visează.

Dar ea simțea, inconștient, în fundul inimii, că aluneca pe un povârniș periculos...

LICA INSTALATĂ

Instalarea Lichi fu presărată de multe pé-ripeții comice.

Iohn Sthon închiriasc, într'o casă mare, din strada Regală, un apartament, declarând portarului, că-l oprește pentru soția lui, care va locui deocamdată șase luni și că el având afaceri afară din București, nu va veni acasă decât câteva zile pe lună, când îi va permite treburile.

Lămuririle, culese asupra Englezului, fură foarte favorabile și contractul fu semnat în 24 ore.

Dar când Iohn Sthon veni cu prietena lui să viziteze apartamentul, ce îi destina, portarul, un veteran uscățiv și demn, cu buzele subțiri și cu un bot de vulpoi, purtând pe cap o șapcă galonată și pe piept vre-o patru decorații, băgă de seamă, imediat, că noul chiriaș, nu era cunoscut în regulă și că acesta doria să instaleze în casa «lui», o persoană cu moravuri ușoare.

Și cum casa era locuită și de un general eșit la pensie, de o ciocoaică bogată foarte pioasă, de o artistă dela teatrul Național, reputată ca foarte cumsecade, de un membru dela Curtea de apel, de un fost ministru și de un consul neamț, portarul nu se putu stăpâni, să nu strâmbе din nas, disprejuitor. Lica băgă de seamă acest lucru și imediat cu voce tare și bine accențiată se adresă englezului :

— Dar ce s'o fi uitând la noi, așa chioriș, maimușoiul ăsta, dragă ? Ar avea aierul parcă să zică, că din cauza noastră, i s'a înecat corăbiile, pe cari nu le are... Nu-mi convine de loc ca cineva să nu fie respectos cu mine și să nu mă facă, că-i trântesc una să mă fie minte, cât o trăi el !

Iohn Sthon împinse pe Lica spre scară și se urcară sus, încet, până la al treilea cat.

Apartamentul se compunea dintr'o sufragerie, un salon, două camere de dormit, o sală de baie, o spălătorie și o bucătărie cu mozaic pe jos.

Lica era foarte entuziasmată și Iohn Sthon



rămase zăpăcit de multele îmbrățișări recunoscătoare, ce-i dete fata.

După masă cutreerară pe la furnisori și erau foarte contrariați că tapițerii, le cereau un răgaz prea mare, pentru executarea comenzilor. Englezul voia, ca totul să fie gata în cel mult patru zile și tutulor le zicea :

— Nu mă uit la preț... Puneți lucrători mulți, mulți, așa ca totul să fie gata în trei zile. Fac și contract, ca pentru fiecare zi de întârziere să-mi plătiți 500 lei. Fără condiția asta, nici nu mă invoiesc. Timpul e bani...

Toate condițiunile lui fură primite, din cauză că Englezul plătia cu dărnicie și cu bani peșin.

El alegea mobilele, stofele, rusele, farfuriile, paharele, argintăria, cu o hotărâre și o grabă, care minuna pe Lica. Ea încercă de două trei ori să-și arate și ea o dorință și să-și impună voința, dar el îi răspunse cu blândețe :

— Nu, mititico, nu... Totul mă privește pe mine... Eu știu mai bine ca tine... și sunt mai obișnuit cu d'aldeastea.

Trei zile mai târziu, Iohn Sthon, Lica și

Lina erau instalați în strada Regală împreună cu o bucătăreasă recrutată de stăpânul casei, o unguroaică, voinică, grasă, cu pistrui pe față, cu părul blond și cu niște ochi albaștri, limpezi și curați.

— Eu voi aranja totul cu bucătăreasa, explică el, Lichi. Știe să gătească foarte bine. Caută să trăiești, în buni termeni, cu ea. Așa vreau eu și te rog, să m'ascuți. E o femeie bună. Nu vreau să fie nevoită să plece dela noi...

Pe urmă încunoștință pe Lica, că-i va da 500 lei pe lună, pentru haine și bani de buzunar.

— Caută, să nu-i cheltuești pe toți într'o zi, preciză el. Nu-ți voi mai da alții, decât peste o lună...

A doua zi seara, el plecă la Câmpina, unde îl chemau afacerile lui și de unde nu mai putea reveni decât peste 2—3 săptămâni.

După instalarea ei, Lica, în primele zile, duse o viață liniștită și regulată.

Iși admira, într'una, mobila, argintăria, rufăria; își deschidea dulapurile; aprindea lampa

în salon și se încerca, chiar, să facă puțină gospodărie.

Lina îi da sfaturi bune : îi zicea să fie serioasă, ca să nu-și piarză prietenul. Acum avea viitorul asigurat și nu se va mai întâlni niciodată, cu o asemenea plească.

Și apoi se mai gândia și așa : dacă Lica ar face prostii cine ar suferi mai mult, dacă nu ea, care își părăsise serviciul pentru a o urma ? Ce se va face ea atunci ?

Lica, la vorbele ei, drept răspuns, o îmbrățișa cu căldură și-i zicea :

— Tu vorbești fleacuri ! Vom fi fericite ! Și dacă în trecut, am făcut prostii, atunci eram o proastă mică... Pe când acum am practica vieții... Gândește-te, sunt de 20 de ani !

Lica, fiindcă avea purtări bune, era salutată cu mult respect de portar. Dar acesta, în fundul inimei lui, o disprețuia și era convins, că prezența unei astfel de femei, era o necinste pentru casa «lui».

El răspândise vorba că Lica nu ar fi tocmai o femeie cumsecade și toți chiriașii vorbeau pe socoteala ei. Servitorii și servitoarele, cu-

rioși, întrebau mereu pe bucătăreasă. Dar aceasta care nu putea suferi pe servitorii români, pentru că erau prea stricați, nu deschidea gura de loc. Ceva mai mult! Dăduse o palmă sdravănă unui servitor, care încercase s'o ciupească și făcuse glume proaste pe socoteala Lichi.

Servitoarea artistei, povestise stăpână-si, că de curând se mutase în casă o tânără persoană, adică Lica, care când a venit să viziteze casa pentru prima oară, a cerut să facă o baie.

Ciocoica bătrână întrebuse pe portar :

— Cine e cucoana, dela al treilea cat și de ce vorbește ca o mahalagioaică ?

Portarul, care cu stăpânii, nu era tot așa de vorbitor ca și cu servitorii, răspunse :

— Cuconișă, n'aș putea să vă dau lămuriri tocmai exacte... Tot ce vă pot spune este, că noua chiriașe, a venit aci cu un domn foarte cumsecade și care se dă drept bărbatul d-neaci...

— Curios !... Bine mai stăm... Ah ! In ce timpuri am ajuns. In curând acest cartier,

nu va mai putea fi locuit de oameni, cumsecade...

Cât despre bătrânul general ; acesta întâlnește pe Lica, pe scară... El îi surâse... Ea de asemenea îi zâmbi, fără să se gândească la rele... Atunci bătrânul și burlacul general îi murmurase cu o voce moale și părintește :

— Ce fericit mă simt, când mă gândesc că locuiesc sub acelaș acoperământ cu o femeie atât de frumoasă... Cuconiță, hotărât, de acum încolo, nu voi mai dormi liniștit...

Lica, care jurase lui Iohn Sthon, că va fi serioasă, că nu va primi la ea, în casă, nici un bărbat, pricepu, că i se prezintă un prilej minunat, ca să se arate ca o femeie respectabilă. Atunci ea îi răspunse încet, cu un aer jumătate șiret, jumătate supărat :

— De geaba ! Nu se prinde, de alde astea cu mine, dragă domnule și apoi nici nu te mai prinde, la vârsta d-tale, să te legi de femei ! Vezi de alta, moșule, că de mine ești sigur...

Generalul rămase înmărmurit.

Așa că toți chiriașii se ocupau de Lica, dar ea nici nu se sinchisea șiși petrecea tim-

pul, fumând țigări, pălăvrind cu Lina, în timp ce aceasta lucra bluze sau marca rufărie; alte ori stând în baie și combinând cu Kati, fel de fel de mâncări.

Cât despre Lina, ea, de zece ori pe zi, se întreba dacă nu visa și dacă nu fusese un vis urât: fuga dela mamă-sa, prima ei dragoste, atelierul lui M-me Katz, cearta cu Tița, întâlnirea cu Lica și intrarea ei în casa acesteia.

Acum ea dormea într'o cameră elegant mobilată, care da într'o stradă, din cele mai frumoase din București. Acum era servită la masă, de oarece Lica, ceruse să mănânce împreună. Acum câștiga 120 lei pe lună, aproape fără muncă. Pentru ea era idealul ajuns; dar care, ca orice ideal, nu putea să dureze. Pentru ce? Dacă Lica s'ar schimba...

Când ea anunțase pe M-me Katz, că părăsește atelierul, aceasta o prevenise despre nesiguranța noii ei situațiuni.

De vreo câteva săptămâni ea văzuse prea multe în jurul ei... Și deodată, ca prin farmec, ea intră într'o existență de lux, de belșug și de bunuri continue...

Dacă ar fi rămas la atelier, de sigur, că ar fi trăit de azi pe mâine, într'o mizerie suportabilă și ar fi zis încă bogda prosti, că a dat peste o M-me Katz, căci s'ar fi gândit la soarta altor lucrătoare, la fel ca ea...

Leși însă norocul în cale.

Nu a voit să-l scape și l'a prius, căci îi va rămâne încă destul timp, ca să reia jugul greu el durerei și muncii obositoare.

VII.

LICA PRIMEȘTE VIZITE

— Dar bine, Lino, zise deodată Lica, care făcuse baie și sta tolănită în patul din camera ei de culcare, par'că aveai tu, odată, două prietene, pe când lucrai la M-me Katz, una Tița și alta... ?

— Rica Ionescu.

— Ei bine ! Ar trebui să le invităm la masă. Când ne vor vedea, cum am ajuns, vor rămânea cu gura căscată !

— Ar trebui. Să le invităm într'o Dumi-

nică. Nu crez, că vor putea veni, în zile de lucru. I-am putea propune Tiți, să vie și cu fetița ei, care acum trebuie să fie la trei ani și frumoasă, ca o păpușică. Ce mulțumită va fi Tița!

— Bravo! Și mie îmi plac copii, mult.

Tița Dragu și Rica Ionescu veniră Dumineca următoare.

Tița era tot înrăită și plictisită și judeca bărbații cu o severitate necăjită și mereu se plângea, că nu-i ajung bunii. Ea nu-și adusesese fetița pentru că nu o da banii afară din casă, pentru că mai eră datoare la doică niște parale și pentru că nu era, acum, momentul, să cheltuiască doi lei pe trăsură și tramvai.

Rica Ionescu, de asemenea, se tânguia și ea. Patroana îi scăzuse salariul, din cauza crizei și de 15 zile, amantul îi era bolnav în spital, suferind de influență.

Ambele invidiau soarta Lini și se uitau la Lica ca la o zână bună și blândă.

— Ai avut noroc cu dumneaei! mai zise Rica. Și când te gândești, că noi muncim din zori până în noapte, ca să câștigăm, ce? Nimica toată.

Lica gustă cu plăcere senzația de vanitate măgulită, când conduse pe aceste fete sărmane să-i viziteze apartamentul. Sărăcuțele, cu gura căscată, admirau luxul acesta aparent, care în realitate era cu totul banal, instalat în grabă și în care nu se observa, nici o urmă de intimitate familială. Nici un lucru de artă, nici un tablou, nu însuflețea răceala bogată, a acestor odăi fără suflet și în cari mobilele păreau că sunt mai mult într'o prăvălie, decât la ele acasă.

Mai ales, sala de baie provoacă admirația invitatelor, de oarece aceasta li se părea lor ca ceva nemai auzit, ca ceva extraordinar și ca semn de o avere fabuloasă.

La masă băură vin infundat.

Rica și Tița, fiindcă nu beau decât apă la masă, se înveseliră numai decât. Lica băgă de seamă acest lucru și-și zise, că s'ar mai distra și ea o leacă, dacă le-ar vedea bete și nu le lăsară până nu goliră mai multe pahare decât trebuia.

Incepură să pâlăvrească și să vorbească de prietenele și apoi de amanții lor.

La rândul ei Lica începu să spună de-ale ei și mai multe anecdote.

Licorurile, în sfârșit, complectară opera vinului. Pe la două ore și jumătate, câte patru erau cu chef.

Deodată Rica strigă :

— Să mă ia dracu ! Ce oră este ?

— Trei fără un sfert.

— Tocmai bine ! Trebuie să mă duc să-mi văz prietenul la Colțea...

— Dar ce ești nebună ? îi ripostă Lica, care începuse să-și tutuiască noile ei prietene. Lasă ! Te vei duce altă dată... Îi vei scri, că având mult de lucru...

— Da ! Dar vezi ! El știe că acum nu cam am de lucru...

— Mai rămâi, soro, zise Lina, o să te duci Joi...

Rica, atunci, văzând că toate se opun, se hotări să nu se mai ducă la spital.

— Cu cât te ajută prietenul tău ? o întrebă Lica.

— Imi plătește și el chiria — două sute de lei pe an — și mă mai ajută așa ! din când



în când, când nu am de lucru... El câștigă 6 lei pe zi... Dar nici el nu are totdeauna de lucru.

— Cum văz, cam trăgeți sărăcie...

— Cam!... Tița care e singură, e și mai de plâns...

— Ia! Să vă dau cu un sfat! În meseria voastră ingrată, nu veți găsi prieteni buni, niciodată... De ce nu v'ați face artiste?

— Artiste? exclamă Rica și Tița, cu mirare plină de respect și de admirație.

Pentru Rica și Tița, ca și pentru Lina și fetele de jos, cuvântul artist era ceva magic. Pentru ele un artist însemna ceva meritos, splendid, ceva cu totul deosebit. Și la gândul că vreodată și ele ar putea să apară, ca atare, rămaseră coprinse de o fericire extaziată. Și cum erau cu chef, nimic nu li se părea imposibil de realizat.

Lica le explică, că ea cunoaște un local, unde o fată, cu puțin talent și puțină muncă, ar putea să se improvizeze ca artistă sau ca dănțuitoare.

În acel local se primea ori și ce femeie, numai să fie frumușică și bine făcută.

— La început, le explică ea, nu veți câștiga sute și mii de lei... Veți avea 3—4 lei pe seară... Dar în schimb, vă veți putea găsi prieteni buni...

VIII.

LA „IMPERIAL“

Tinerile femei se urcară într'un taximetru și o luară spre strada Câmpineanu.

«Imperial», ocupă la parterul unui imobil, cu două caturi, o sală îngustă și joasă, în care puteau încăpea cel mult două sute de persoane.

În primul cat era sala de spectacole. Sus era instalată o sală de dans și de consumație. Aci după reprezentație, dănuitoarele și artistele, la sunetul unui pian, repetau numerele făcute în sala de jos.

Lica strânse mâna patronului, un bărbat gros, înalt și cu mustața mică, un grec a-nume Rallis. El sta la controlul biletelor.

— Bună seara, domnule director. Sânt cu

niște prietene, cari ar dori să se angajeze la d-ta.

Rallis, numai dintr'o aruncătură de ochi examină pe însoșitoarele Lichi și-i răspunse, încet :

— Să vedem... Vom vorbi despre asta după reprezentație... Tocmai vreau să formez un balet: Batalionul de Dame... Vom vedea ce e de făcut.

— Dă-mi te rog patru locuri, stalul I-ii.

— Da, da... cu plăcere.

Erau numai două rânduri de scaune stal I-ii, dar atât de înghesuite, în cât cele patru spectatoare, cu chiu, cu vai, de abia 'și putură găsi locurile.

Spectacolul se compunea din eșirea pe scenă a unei serii de artiste străine, cântărețe sau dansatoare ; comici, cari debitau canțonete și monologuri cu două înțelesuri ; apoi o trupă rusească care făcea un sgomot infernal cu chiotele, ce însoțiau dansurile lor muscălești. În realitate însă totul nu era de cât o prostituție deghizată sub masca artei batjocorite.

După terminarea spectacolului, Lica, printr'o

mică uşe, aşezată aproape de vestiar, dusă în culise pe însoţitoarele ei.

Trecură printr'o săliţă îngustă, întunecoasă şi murdară, unde se aflau mături, trenţe şi o scară şi intrară într'o cameră mare, unde erau dispuse, așa zisele loje, în cari artiştii se îmbrăcau, şi-şi făceau faţa pentru eşirea pe scenă.

La apariţia Lichi, toţi începură s'o descoasă cu fel de fel de întrebări, iar ea cu o limbujie mândră le vorbi despre schimbarea situaţiei ei. Fu felicitată foarte mult.

Satisfăcu câteva împrumuturi forţate a cincii lei; invită vreo trei camarade la masă şi-şi duse tovarăşele afară din culise, zicând:

— Vă părăsesc, căci trebuie să prezint pe d-lor, patronului. Sunt nişte viitoare artiste.

Biroul lui Ralys eră situat în al doilea cat al imobilului. O mulţime de fotografii-cărţi postale, erau vîrite în pervazul oglinzii şi o grămadă de scrisori zăceau pe masă.

O canapea turcească — cumpărată probabil din târgul vechiturilor — mobila cabinetul directorului, împreună cu un birou de stejar, înegrit de fum şi de praf. Mai era şi un cla-

sator, ale cărui cartoane erau, în mare parte, rupte.

— Ei! Lico! întrebă el, ce e mai nou?

Rallis avea o voce dulceagă. Ceva prudent, șiret, și prefăcut se degaja din persoana lui. Fruntea lui era lucitoare și unsuroasă, iar, când vorbea, obrații lui se mișcau și tremurau ca piftia.

— De când nu mai sânt la d-ta, răspunse Lica, s'a întâmplat multe lucruri noi. Acum am un prieten foarte bun. Mă rog! Stau în strada Regală și am un apartament într'o casă, în care stă un general și un fost ministru.

— Eu am zis în totdeauna că, cu inteligența și farmecul tău, vei răuși, zise el cu un ton moale. Nu ți-am dus grija niciodată. Va să zică, acum, ai renunțat la meseria de artistă?

— Evident... Pentru cinci lei pe seară, nu vreau să mă mai obolesc acum, când...

— De sigur! Păcat însă! D-ta ai talent, ai stofă de artist, de mare artistă...

— Iți bați joc de mine!

— Ba de loc! Numai fie vorba între noi,

fără supărare, nu erai destul de serioasă... Dar ce să faci? Cu tinerețea nu te poți pune. Atunci mi-am zis: «Nu pot compta pe ea...» Dacă nu erai așa, cu siguranță, că te-aș fi ajutat să ajungi! Și știi! mă pricep la d'aldeasta. Ei! Câte fete n'am ridicat cu!

— Nu zău! serios vorbești?

— Foarte serios. Atât de serios, încât dacă ai vrea acum, când, grație banilor, te văd cumișită, stabilită, cu automobil la dispoziție...

— Pe urmă? Aide, zi!

— La ce bun? Acum nu-ți mai pasă de scenă... Ești bogată!

— Ba îmi pasă foarte mult... Uite! Așa, cum mă găsești, tot mă gândesc să mă las în voia firei mele de artist. De altfel sunt liberă să fac cum mi-o plăcea. În sfârșit...

— Ah! Bravo! strigă triumfător Rallis, tot bine am spus eu! D-ta ai focul sacru! Te rog, să mai dai pe la mine, vom mai vorbi... Astăzi, de ce ai venit pe la mine?

— Am două prietene, cari ar dori să se facă artiste...

— Recomandate de D-ta, le voi da tot concursul meu.

După ce cu ochi de giambaș, Rallis prețui marfa, declară, că este gata să angajeze pe Rica și Tița. Vor debuta în Batalionul de Dame.

Se învoiră de preț; vor avea fiecare câte 150 lei pe lună.

Cu toate astea Tița și Rica șovăiau, ca să se arate în public și să trăiască în contact cu astfel de tinere, ale căror cuvinte și moravuri erau, mai totdeauna, scandaloase. Ele făcură oarecari rezerve.

Atunci Lica dete drumul necazului:

— Poftim de te mai ocupă altădată de oameni!

Parc'ați fi dela țară! Zău așa! Sunteți niște găște! Când cineva are astfel de idei în cap, stă acasă!

Apoi se duse cu prietenele ei, de mâncară la un restaurant sub otel Europa. Acesta era un restaurant frecventat de artiste, cocote și era condus de antreprenoarea otelului, o veche cocotă, M-me Berta și care pe lângă această afacere mai învărtea și alte meșteșuguri, reprobabile, dar cari produceau lei noi, de exemplu, împrumuta pe amanet, făcea

proxenetism, desfăcea licoruri, vin și șampanie fără să plătească licență.

Ea se căsătorise cu un clown dela circ, un bărbat frumos și voinic, cu părul negru și ochi focoși și pe care'l ținea ca în puf. El își petrecea tot timpul jucând domino la cafenea, bând și înșelând-o cu cine-i eșia în cale. Ea nu-l certa, nu-l acuza, pentrucă îl iubea la nebunie.

Aci la M-me Berta, Lica revăzu mai multe camarade. Unele jucau cărți, iar altele dădeau cu cărțile. Una vorbea despre binele și răul, pe care l-a încercat în profesia ei de artistă; alta își povestea necazurile, cauzate de o dragoste nenorocită.

Uneia îi murise mama; alteia nepoata. Aceste nu purtau doliu, ceeace le-ar fi făcut să fie ocolite de clientela restaurantelor vesele. Intr'un colț, două, discutau asupra nevoilor meșteșugului lor, care le silea să răză, să bea, să se prefacă vesele, în timp ce sufletul lor setos de tăcere și de singurătate, era coprins de o mâhnire învinsă și sângerândă. Ce să facă? Așa e viața!

Acum, când erau gata să-și părăsească

micile lor salarii, câștigate cu sudoarea frunței, în vederea promisiunilor ademenitoare ale unei meserii în doi peri, Rica și Tița, se întrebau cu groază, dacă nu va veni și pentru ele, ziua, când vor cădea în aceeași desperare osnică.

Parcă și Dumnezeu nu avea altceva mai bun de făcut decât să rezerve, femeilor din București, numai o soartă rea. Credincioase sau necredincioase muncii toate erau ursite acelorași dureri și femeile ușoare nu erau mai vesele ca cele precedente.

Cele două lucrătoare simțeau bine că, fără voia lor, așa sau destinul le atrăgea spre rău.

Și cum Lica, care începuse să-și dea coatele cu frumosul clown, le propuse să bea ceva, ele primiră numai și numai, ca să se amețească și să nu mai gândească sănătos.

LA CONSTANȚA

În tren Lica se deșteaptă aproape de Cernavodă. Aurora se insinua printre perdelele compartimentului obscur.

Lica păși peste cei ce dormiau și eși în sălița vagonului. Lăsă geamul, își îmbăie fruntea în aierul răcoros, își ușură ochii umflați de șase ore de somn chinuit într'o cutie închisă, cu aierul murdărit de transpirația și respirația călătorilor.

Peste miriști și câmpurile pline de porumburi, cari daseră în copt, cerul începuse să se roșiască. Totuși noaptea nu era complet gonită încă. Iată și Dunărea majestuoasă, iacă și mândrul pod «Carol I». Un sat mic, cu căsuțe albe, acoperite cu paie, se zăria pitit printre salcâmi, învelit în umbră pe malurile goale ale bătrânului fluviu.

Luna deveni gălbuie, pe urmă se albi. Soarele se urca deasupra dealurilor, aruncând raze luminoase și călduroase.

Iacă și Medgidia cu geamia ei, în câmpul Dobrogei împestrițate, câmp care a început

să devină mai productiv grație agricultorilor români.

Lina veni și ea în sălița vagonului și admira cu entuziasm priveliștele, cari defilau pe dinaintea ferestrelor acceleratului.

În fiecare an după oboselile, frigurile și plăcerile iernei Iohn Stohn venea să se repauzeze de plăcerile Bucureștiului, în stațiunea Mărei-Negre, Constanța, și să petreacă aci o lună întreagă, îmbătându-se de soare, trândăvind, ca să-și mai însdrenească nervii și să-și mai odihnească creerul.

El plecase cu două zile înaintea Lichi, ca să aleagă un hotel. El niciodată nu trăgea la acelaș hotel, pentru că, dela un an la altul, nu călătoria niciodată cu aceeași prietenă și pentrucă voia astfel să-și economisească amintiri turburătoare și melancolice.

La gară se urcară într'o trăsură, în care venise Englezul și plecară împreună la hotel. Hotelul era așezat pe malul mării, pe un bulevard foarte curat, drept, bine plantat cu niște castani de India și înapoia hotelului se afla o grădină minunat alcătuită și îngrijită.

Iohn Stohn reșinuse o masă la extremitatea

salonului de mâncare, care avea niște ferestre mari și luminoase și prin cari lumina pătrundea în valuri.

Lică observă cinci sau șase femei frumoase, o armeană bătaioasă, din Constantinopoli, acoperită cu scule și o prea frumoasă blondă (o cunoscută cocotă din București), cu un gât splendid, care eșia dintr'o bluză, fin brodată și pe care o însoția un boier moldovean, care avea o barbă neagră frumoasă și care vorbea foarte rar.

La vre-o trei metri de Lica, o doamnă de vre o 50 ani, așezată în fața unui tânăr elegant, abuza fără măsură de permisiunea de a fi urâtă. Avea o figură lungă ca de cal, cu umerii obrazului scoși în afară; un nas, care nu se mai isprăvia; o gură mare, cu niște buze groase și o bărbie lată, care, când mesteca, tremura într'un mod aproape caraghios. Purta o perucă blondă, ca spicul grâului copt, ornată cu niște cârlionți mici și artistic aranjați. Această pieptănătură de tânăra evidență și mai mult sbârciturile feței, pe care bătrânețea lăsase toate semnele și urmele ei.

Din contră, insoțitorul ei era un tip frumos

de biped masculin. Un oacheș chipeș, cu mustața în sus, ochiul viu, buzele roșii, dinții foarte albi și strălucitori, avea o gropiță bine pusă în bărbie. Dar era îmbrăcat cu niște haine prea deschise ca culoare și purta prea multe scule pentru un bărbat. În degete îi schinteiau briliante și la butonii dela bențile cămășii avea câte două rubine legate cu un lănișor de aur. Acul dela cravată era de asemenea ornat cu un safir mare și cravata de o mătase de un roșu prea aprins. În sfârșit culoarea hainelor era de un albastru deschis.

Lica fu isbită de asemănarea ciudată a acestui domn cu clownul cel frumos, bărbatul lui M-me Berta: aceași ochi catifelaji și focoși, acelaș păr negru ondulat cu reflexuri violete, aceleași fălci puternice, ca de carnivor, aceiași umeri puternici, aceeaș talie măreață, aceeaș privire insolentă și de crai.

— Doamne! Ce să-i fie asta, babei? se gândi ea. Să fie băiatul bufniței ăștia bătrâne? Nu, căci e prea urâtă, ca să iasă din ea un voinic așa de frumos. Amant să-i fie? Bărbat să-i fie? În orice caz e un individ, care trăiește după urma femeilor, e un pește.

Și cu mintea se întoarse la clown, cel mai frumos bărbat din artiștii circului! Ce diverssiune neașteptată adusese el în viața Lichi! Și ce fericită inspirație avusese Iohn Sthon, de a-și duce prietena departe de București, departe de periculosul Carlos, omul plăcerii și dușmanul femeilor slabe de înger.

Și acum începu ea să evoce scurtul și crudul roman pe care-l avusese cu el și de care acum se simția scăpată, liniștită și în siguranță.

În seara când ea mâncase împreună cu Tița, Rica și Lina, la hotel Europa, flusturaticul bărbat al lui M-me Berta, începuse să-i facă curte. Din partea ei și Lica îi făcea ochi dulci. De câtva timp un dor de aventură clocia în inima ei. O schânteie mai trebuia și focul era gata, și această scânteie lucia în ochii lui Carlos.

După miezul nopții, Carlos venise s'o întâlnească într'un teatru de varietăți. Ea era tot cu tovarășele ei.

Lica comandă o sticlă de șampanie și pișcoturi; pe urmă se ridică, deodată.

— Mă duc să mă plimb puțin cu Carl.

După o oră, cel mai târziu, mă întorc. Mâncăți, beți, eu plătesc.

Și plecă cu clownul.

Sala se umplu cu vizitatori. Obișnuirii localului se uitau lung la Lina și la prietenele ei, pentru că ei, ușor, observaseră că nu fac parte din clientela de toate serile.

Un domn bătrân, cu o floare la butonieră, le trimise flori. Pe urmă se apropie de ele, salută și foarte politicos, le întrebă, dacă poate să stea la masă.

— Da! Dar nu suntem singure, mai așteptăm o prietenă, zise Tița.

Însă el insistă cu atâta îndemnare, încât fu primit și se așeză la masă împreună cu un alt bătrân, care era decorat și pe care îl prezintă: deputatul Porfir.

După zece minute deputatul Porfir și amicul lui cunoștea situația socială, proiectele și speranțele celor trei fete. Știa că Lina este dama de companie a Lichi și că Tița și Rica aveau să se facă artiste.

Ei vorbiră despre relațiunile lor frumoase cu lumea artistică și când Lica se întoarse pe la 3 dimineața, Tița și Rica promisese

formal; aceasta deputatului Porfir, cealaltă arendaşului Dragomir, că vor prânzi a doua zi împreună.

Lica, pusă în curent cu aceste angajamente, le aprobă din toată inima și cu toată puterea.

Lica și Lina pleacă împreună. În taximetru Lica murmură prietenei ei cu o voce caldă :

— Ah! Dacă ai ști, Linico, ce mai băiat, e Carlos! Ce n'aș da, să fiu bogată!.. Mi-a și împrumutat sau mai bine zis, suflat, cinci poli...

Și adormi pe umărul Lini.

De atunci Lica își pierde, cu totul, mintea; parcă inebunise deabinelea. Se întâlnea cu Carl în fiecare zi.

Într'o bună zi însă Lica zise, deodată confidentei ei :

— Știi ceva? Am isprăvit'o cu Carl! Și când te gândești că pentru javra aia, mi-am pus inelele amanet la muntele de Pietate! Prea se întinsese la cașcaval. Acum în urmă imi ceruse 50 lei.

Li răspund că, nu am acum, că e sfârșitul luni... «Am nevoie de ei, absolut, mâine!» N'am acum, nu pot. «Așa? nu poți? Atunci,



să știi, că trimit o scrisoare amantului tău, în care îi voi spune, că-l înșeli». Ah! Lino! Simțiam, că mă înăbuș! Și pe urmă, deodată, am simțit, că nu-l mai iubesc.

Atunci am scos acul dela pălărie și cu el în mână mă reped la Carl și îi zic: «Dacă îmi strici rostul, să știi că-ți scot ochii cu ăsta» și îi arătai acul.

Atunci el a înmuiat'o... Ah! Lasă! I-am zis eu destule!

Energia gestului oprise, neted, încercarea de șantaj a frumosului Carl. Dar Lichi, tot îi era frică, ca nu cumva el să vie acasă la ea, pe furiș și s'o amenințe; de aceea câtă ușurare pe ea, când Iohn Sthon îi anunță, că o ia în plimbare la Constanța.

Frica de a-și pierde amantul, voga remușcare, că l-a înșelat atât de prosteste, o făcu să fie plină de atențiuni, de mângâieli, ceeace îi cauză bătrânului foarte multă plăcere, chiar fericire. În sfârșit Kati jurase, că nici un bărbat nu-i intrase în casă, afară de Rallis, directorul «Imperialului», care venise să propună Lichi, ca să devină «steaua» localului.

Pentru aceasta era de ajuns, ca moșul să

bage în afacerea localului zece mii de lei. Iohn Sthon s'a dus la director și cu sânge rece îi oferi numai două mii de lei, pretinzând în schimb o reclamă cât mai mare, fixând și numărul și dimensiunea afișelor. Rallis, mărinimos primise ca pentru o sută de poli, să facă din Lica o artistă mare.

După prânz, pe când moșul tolănit într'un fotoliu își plimba în voia lor privirile peste marea albastră, profundă și mugitoare și se uita la bărcile ce plutiau împinse de vântul ce sufla în pânzele lor triumphiulare, Lica, pătrunsă de o stare de bine, liniștită și delicioasă simția pentru amicul ei puțină dragoste și-i mulțumia, în gând, de atâta bunăătate.

Și când își intoarse capul, ca el să nu vadă, că-i venia să plângă, privirea ei întâlni pe a frumosului filfison cu cravata roșie și care semăna cu Carl... Ea tresări.



Iohn Sthon veni la Cazino, seara la masă, îmbrăcat într'un smoking, ultima modă.

Lica purta o rochie de muselină roză și după atitudinea ei, cineva care nu ar fi cunoscut-o ar fi jurat, că este o fată abia eșită din pension. Știa foarte bine să facă pe inocenta, și înzestrată fiind dela natură cu un profil delicat, cu un nas drept și cu o bărbie subțire, putea părea ca atare fără multă bătaie de cap. Iși însușise niște gesturi frumoase și manierate. Avea, apoi, mâni delicate, degete lungi și subțiri, unghii tăiate frumos și de o culoare roșie strălucitoare. In sfârșit se prezenta bine.

Afară de asta ea avea gust, imaginație, memorie și fantazie și cum cântă pasărea de ușor tot așa de ușor mințea și ea. Juca comedia într'una nu numai pentru alții, ci și pentru ea.

Niciodată Lica nu simțise mai imperios nevoia, de a forța stima bărbaților, ca acum

în acest cazino, unde respira printre ființe, pe care ea nu șovăia să le pună, în cea mai înaltă categorie socială.

A fi considerată, în realitate, ca o femeie măritată, cu toate onorurile cuvenite, i se părea un lucru tot atât de esențial, ca și aerul și pâinea de toate zilele.

Ea îi spusese moșului :

— Știi ceva ? Vreau, absolut, ca să fiu luată drept nevasta ta... Nu vreau să se creadă că tu mă expui la lume, ca ceva nou pe firmamentelor cocotelor... Și afară de asta doresc și eu, să fiu în rândul lumii, cel puțin la băi.

Aceste pretențiuni amuză mult pe Englez și nici lui nu-i displăcea, ca la 50 de ani trecuți să se plimbe cu o soție de 18 primăveri.

Observând maimuțăriile ipocrite ale Lichi și în acelaș timp gândindu-se și la adevărata Lică, el făcu o serie de reflexiuni și i se ivi în minte o serie de imagini, al căror contrast îl amuza, căci el văzuse în viața lui multe și avusese aface cu fel de fel de oameni.

Cât despre Lina, el hotărise, ca, drept răsplată pentru devotamentul ei plin de zel, să însoțească pe Lica nu în calitate de damă

de companie, ci cu titlul de soră și lohn Sthon, îi cumpărase două rochii «tailleur» iar pentru serate, o rochie ușor decoltată.

Lina, care, în urma imprudențelor Lichi cu frumozul Carl, crezuse că-și va pierde locul și că va fi poate aruncată în stradă, acum nu se mai îndoia că un geniu bun o protegia. De acum în colo va avea o încredere oarbă în steaua ei.

Era fericită, plină de speranțe, căci totul îi mergea în plin.

Parcă nici nu-i venia să creadă ochilor! Cum? Ea să fie oare, în acest cazino splendid, ea, lucrătoarea dela M-me Katz, care sta acum la masă între corectul lohn Sthon și Lica grațioasa și serioasa? Ea, Lina, să fie oare, acea care se afla acum în mijlocul acestor toalete elegante și în mijlocul acestor bărbați, căroro hainele negre le conferea demnitate? Ce transformare repede și plăcută!

Căzătura cochetă, cu care sta la masa dela prânz, tânărul cu apucături de vântură țară, apăru singură la masă, împodobită cu scule de diamante și mărgăritare și îmbrăcată cu o rochie de mătăsică galbenă foarte decoltată.

Bărbatul ei nu veni decât după un sfert de oră. Intr'un smoking, foarte bine croit, cu guler de catifea, având smarande de data asta la benți, alte inele la degete și niște măr-găritare cât bobul de mazăre, la piepșii că-mășei, el traversă fără gală sala vastă a res-taurantului. Femeile se uitau după el și-i ad-mirau mersul lui nervos, luciul piepșilor că-mășei, pieptănătura ondulată cu îngrijire, îm-părjită printr'o cărare la mijloc în două ca-rapace ce atingeau gulerul și pămădate de păreau a fi de lac.

Acest bărbat prea frumos și această bătrână prea cochetă, intriga mult pe Iohn Sthon. Lica, de altmintrelea îl imbia, ca să culeagă lămuriri în privința lor. Ea abia îndrăsnia să-și mărturisească sic-și, că de câteori se uita la acest frumos pretențios, care semăna cu Carl, de atâtea ori se turbura.

— Sunt nebună! își zise ea adescori. Dar nu mă voi amoreza de un tip ca ăsta! Sânt liniștită, sânt fericită... Ce idioată sânt! Ia! să nu mă mai gândesc... De abia am scăpat de ălălalt! N'aș da acum, să se înjeleagă,

cuiva, orcine ar fi el, că-mi ar plăcea, nici în aparență, măcar !

Dar mereu îi venia în minte chipul lui victorios, mereu vedea acei ochi și acea apariție de frumos sălbatic. Fața echivocului Adonis mereu i se arăta în vis și ceea ce era mai grav în nopțile de nesomn.

Pe când Iohn Sthon juca poker după prânz cu prieteni de ocazie, Lica și Lina se plimbau prin parcul cazinoului. Se așezau pe o bancă de pe malul mării, și priveau la aspectu magnific al apei verzui.

Lica citea. Și ce cărți ? Tot cărți clasice pe cari le cumpărase din București și cari o plictiseau grozav. Ca să fie luată drept femeie serioasă le uita pe masa restaurantului sau pe șervetul dela ceai.

Lina broda.

Don Juanul, însurat din calcul, și care se numia Castalone, a făcut ce a făcut și a fost prezentat Lichi. Din momentul acela imediat ce Iohn Sthon, o părăsia pentru pokeru lui, el se și înființa lângă ea. Dar prezența Lini era o piedică.

Din fericire pentru el, o tânără germană

voinică și roșie, începu să se intereseze de Lina, văzând-o timidă, fină și cumsecade. Această germană bogată, locuia la Hotel Carol cu soru-sa, care era și cu câțiva ani mai mare și mai roșie la față decât ea : de când îi murise bărbatul într'un accident de automobil, aceasta din urmă bea în fiecare zi câte două trei halbe de bere și la masă mai multe pahare de vin înfundat, fără să se mai socotească romurile și coniacurile din cafelele și ceaiurile de peste zi. Cu tot regimul acesta ea nu se îmbăta niciodată, de oarece ardea tot acest alcool într'o poftă nășățioasă de sport fiind o patinatoare întrepridă la skating și o biciclistă inverșunată.

Cea mică nu bea decât apă, dar mânca cu o poftă admirabilă cărnuri bine fripte și mulți cartofi. Când era liberă juca tenis și picta. Ea 'și pusese în cap să învețe pe Lina tenis și acest joc grațios plăcu lucrătoarei, care gustă astfel ceasuri pline de fericire radioasă în tovărășia acestei fete, al cărei părinte trecea de cel mai bogat fabricant din țară. Ea se juca și cu alte domnișoare, ai căror părinți aveau situații frumoase, din

toate punctele de vedere. Era mângâiată, era răsfățată într'un cerc cu adevărat ales.

Lina se mira de libertatea, de care se bucura tinerile germane și prietenele lor, dintre cari mai multe locuiau la hotel «Carol».

Pe când ea se iniția la tenis, Castalone și câțiva celibatari curtau pe Lica.

Intr'o zi, după prânz, ea se afla în parc, singură cu Castalone.

— În sfârșit, zise Castalone, acum pot să-ți spun tot ce am pe inimă! Te iubesc, la nebunie!

— Dar... dar nevasta d-tale?

— Nevasta mea? Nu zău! Crezi D-ta, că ași putea iubi o femeie, care e cu 25 ani mai mare ca mine?

Și Castalone o apucă pe furiș de talie și o ținu nemișcată în cercul de fer al brațelor lui...

Apoi o duse aproape pe sus, în ascunzișurile parcului. Se opriră într'un boschet de trandafir, de zorele și de brazi transplantați.

Era în amurgul serei.*

Printre ramurile orizontale ale unui brad, lucia o bucată din seninul cerului și se vedea

o porțiune din mare. Incet, incet cerul se întuneca, soarele intra în mare. Bucăți din suprafața mării, străluceau ca niște oglinzi de argint, printre malurile negricioase. Pe cerul înflăcărat, umbre de brazi și de pomi se desenau, precise, netede, întocmai ca picturile japoneze, făcute cu cerneală neagră.

O stea apăru pe azurul înverzind.

Intr'un asemenea decor, Lica, cedă poștei tiranice a arogantului Castalone.

În zilele următoare ei se regăsiră prin boschetele parcului, cari se deschideau înaintea lor, ca apoi să se închidă, coprinzându-i în desișurile lor mirositoare și discrete.

Dar, idila fu scurtă.

Ea dura, abia de o săptămână, când îndrăgostii fură surprinși, în sânul ascunzătoarei lor umbroase, de Englez, care cu o voce tremurândă de mânie, le strigă:

— V'am prins! În sfârșit! Bănuiam eu, că sunteți niște păcătoși! Stați, să vă arăt cine sunt eu! Acum! La moment!

Afacerea nu dură mult. În două minute chipul frumosul Castalone, băgat în fabrica de pumni energici și bine dați, a lui lohn

Sthon, fu transformat într'o piftie vânătă. Nasul îi fu turtit, dinții rupți, ochii și urechile umflate... Englezul boxa bine.

— Acum, du-te, de mai fă curte la femeile altora, păcătosule! conchise lohn Sthon, ștergându-și fruntea liniștit.

Apoi ajutând pe Lica, să se ridice, de pe iarbă, pe care sta plângând și suspinând, adăogă :

— Cât despre d-ta, mică secătură, te voi învăța minte și pe d-ta și-ți voi arăta, că nimeni nu poate să-și bată joc de unul ca mine...

Și apucând'o, strâns, de mână, o duse spre hotel, în timp ce ea clănțania din dinți.

XI

DUPĂ UN VIS FRUMOS

Sosite în București, Lina și Lica prânziau într'o grădină-restaurant, renumită pentru mititei și fleicile ei naționale.

Sub ochii lor treceau tramvaiele unul după

altul, la intervale regulate. Țigănușii și băieții strigau ziare, cu o voce ascuțită și tare.

Un vânticel cald se distra, ridicând colțul fețelor de masă, pe urmă se ducea să miște perdelele de dril, cari umbreau mai la vale terasa unei cafenele.

Un soare viu și cald se respira pe acoperișurile caselor acoperite cu tinichea, trimițând unde arzătoare pe cei de pe pământ.

— Mănâncă ! o sfătuia Lica. Ce-ți faci atâta sânge rău ? Aide ! Nu te despera așa ! O să eșim din încurcătură ! Până atunci, să comandăm o plăcintă cu brânză. N'ai idee ce bine o face aci ! Se topește în gură, nu altceva !

În ajun, Iohn Sthon, târând pe Lica după el, înecată în suspine, când fură aproape de hotel, 'i porunci :

— Indreaptă-ți rochia, șterge-te la ochi... Nu vreau să bage nimeni de seamă... de unde nu, te bat și pe tine, cum sunt de necăjit... Aide, du-te în camera ta.

Pe urmă chemând și pe Lina, le spuse, cu sânge rece, celor două tinere femeî, că le va duce cu primul tren la București, unde le va

lăsa la un hotel, dându-le și o oarecare sumă de bani.

Rugase pe d-na Castalone, să bine-voiască să vie în salonul hotelului «Carol» și după ce-i ceru scuze, 'i povești cum stricase figura bărbatului ei, fără să-i ascunză motivele acestei corecțiuni. D-na Castalone, cu lacrămile pe ochi, 'i descoperi imediat, că bărbatu-său era un fost șofer, al cărui nume adevărat era Pantelimon și că acest vântură-țară, însetat de măriri, 'i impusese numele sforăitor de Castalone și că ea era văduva unui foarte de treabă negustor de păduri. Nemernicul o înșelase după opt zile dela căsătorie și n'a fost destul de tare, ca să nu-l ierte...

— Ai făcut rău, doamnă, foarte rău, afirmase Iohn Sthon. Eu, doamnă, nu ert nici-odată !

Chiar în seara acea Lina și Lica, ajunseră la București. Iohn Sthon le conduse într'unul din hotelurile cele mai bune din București și le lăsă în voia întâmplărei, aproape imediat, după ce dase Lichi o mie de lei și Lini trei sute de lei. Le-a oprit cu totul ca să mai vie în strada Regală. Rufăria și hainele lor le

vor fi trimise, la adresa pe care ele o va indica.

A doua zi după scena aceasta, atât de brutală și de neprevăzută, ambele fete mâncău în restaurantul de mai sus.

Lina se gândi: ce o fi viața asta? În ajun la aceeași oră ele prânziau la Cazinoul din Constanța; după masă jucase tenis cu buna ei prietina, fiica fabricantului din București. Se putea considera ca o fată de familie bună. Și astăzi!

Mâna clocotia în inima ei și cine era distrugătoarea fericirii ei? Lica.

Pe la sfârșitul mesei Lina o întrebă, cu un ton hotărît, aproape dușmănos:

— Ce facem acum? Trebuie să hotărâm ja un fel!

— Foarte simplu! Eu am rufe și rochiile destule.

Mă voi duce la Sinaia. Firește, tu vii cu mine. Nu mă vei părăsi nici odată. Îți voi da eu, leafa pe care ți-o da moșul.

— Dar dacă... nu mai găsești unul ca el?

— Vorbești și tu!

-- Ascultă, dragă; eu am altă idee. Eu,

hotărît, rămân în București și mă așez pe treabă. Nu voi câștiga mult, dar ce-o vrea Dumnezeu!

A doua zi se despărțiră. Lica plecase.

Din banii, ce-i avea, Lina opri 200 lei, plata pe trei luni înainte, a unei camere, situate în strada Brutus, aproape de Circ, precum și pentru mobilatul ei într'un mod sumar. Mai opri 100 de lei de buzunar și restul îl puse la Casa de economie.

Lini, parcă i se ridicase o piatră de pe inimă, de când se separase de Lica.

Era incredințată că Lica va cheltui repede banii dela Englez și că pe deasupra și-ar fi cheltuit și ea banii ei, precum și micile economii, pe cari le strânsese.

Lica prea îi nesocotise ideile, prea desprețuisese, prea batjocorisese ceea ce ea credea bun și cinstit. Lina era făcută ca să viseze și să guste un amor unic, ca să se devoteze numai bărbatului, care și-ar fi luat răspunderea existenței ei.

Lina calculă, că, acum, avea cu ce să trăiască timp de un an. Ar putea dar să găsească un loc bun, fără să se grăbească. Ea

luase cu chirie o odaie în strada Brutus, pentru ca să fie mai aproape de calea Victoriei, unde se aflau croitoresele cele mari. Avea ambițiunea să intre într'un atelier de rufărie sau într'o prăvălie mare de pe strada Lipscani.

Se gândi apoi la prietenele ei Tița și Rica, de cari numai știa nimic, de când plecase din București.

Se duse în stradă 13 Septembre, unde ea locuise împreună cu Tița, în camera cea mizerabilă. Proprietăreasa i spuse că Tița plecase, fără să-și lase adresa cea nouă. Plecase fără s'o anunțe, dispăruse.

Lina crezu că ar putea să afle adresa Tiței la «Imperial». Aci tocmai se făcea repetiții.

Ce transformare! Prietenele ei acum tutuia pe regisor, schimba vorbe indecente cu camaradele lor, și purtau rochi scandaloase și pălării extravagante.

— Draga mea, declară neted Tița, eu am rupt'o cu lumea cum se cade.

— Și tu, Rico? Dar prietenul tău unde este?

— Și eu am făcut ca Tița.



— Dar tu, Lino, ce ai de gând să faci ?

— Mă voi pune iar pe lucru...

— Ce ești nebună ? Altă treabă n'ai ?

Apoi Lina începu să le expună proiectele ei.

Tița le combătu cu energie și propuse Lini, o situație excelentă. N'avea decât să se angajeze și ea la «Imperial», pentru baletul «Batalionul de dame». Liberă era să facă prostii sau să fie de treabă.

— Trebuie să mă arăt în public ? întrebă Lina curioasă.

— De sigur ! Dar nu te speria, zise Tița, îți vei cumpăra numai blot (flanelă), îți vei face un costum scurt... Vei fi foarte convenabilă (șic). Dela 4-5 după masă avem repetiții ; ești liberă până la 9 ore seara și la 1 noaptea ai terminat.

— Dar trebuie să dansez și eu nu știu. •

— Lasă, că înveți !.. M-me Betti, profesoara noastră, te va învăța numai decât.

— Dar spectatorii sânt convenabili cu dansatoarele ?

— De ! Doar nu te vor mânca ?

— Și cât aș câștiga ?

— Până la cinci lei pe seară... Pe urmă

sânt bărbații cari numai, că stai de vorbă cu ei și-ți dă cinci lei cadou, ca nimic...

Ți-a duse pe lina la directorul localului, care începuse să facă progrese neașteptate sub conducerea lui Rallis, o prezentă acestuia și îi explică scopul vizitei ei.

Rallis trecu cu Lina într'o odăiță mică, în care dansatoarele își puneau hainele și se îmbrăcau în costume.

O întrebă minuțios și conchise :

— O să meargă, crez că vom putea face treabă... Numai o rog să fie serioasă, și dacă nu va fi, atunci să fie foarte interesată.

În seara debutului ei Lina se alese cu 7 lei și 50 bani.

Legă apoi prietenie cu camaradele ei : mai întâi cu Paulina, o blondă frumoasă de 20 ani și apoi cu Marcela, o brună subțire și mlădioasă, cu privirea vie și intelegentă, care părăsise la 18 ani meseria de modistă și despre care se zicea că e inocentă ca și o fată de pension. Ambele păreau foarte mulțumite de starea lor actuală.

Ceeace supăra pe Lina, era obligațiunea de a juca în costumul ce i se dase.



Cu toate acestea când văzu că-i venise 7 lei și 50 bani într'o singură seară, această obligațiune nu i se păru grea.

Duminica și sărbătoarea după masă, era matineu.

La aceste matineuri publicul nu era acelaș, ca și seara. O parte din indivizii, care frequentau matineurile aparțineau unui mediu straniu: adolescenți palizi și fără vlagă în ei, băieți de liceu, băieți de prăvălie, mici rentieri, burghezi prevăzători, care nu eșiau seara din casă, niciodată.

Tot în acest local lucra și un chelner, oacheș și voinic, cu o înfățișare de om cinstit și deștept. Cum mesele pe cari le servia, erau cam la fundul sălei, nu cam avea mulți clienți.

În ajun Lina observase, că el o privea cam des.

A doua zi el îi surâse de 2-3 ori.

Pe urmă cu șervetul pe braț, el veni să se învâртеască în jurul ei.

— Iacă și pe Florea! zise Marcela. Ce băiat cum se cade! Bună ziua, Floreo! Cum mergi? Bine?

— Nu tocmai, știji bine, am niște mese cam la o parte. Dar d-ta, d-ră Marcelo?

— Tot cam așa.

— Domnișoara este nouă pe la noi? zise Florea adresându-se Lini. După cât am băgat de seamă nu-i cam place pe la noi... Mă uitam eri la d-ei cu coada ochiului... l-e frică să vorbească cu clienți...

— Până acum nu s'a dat pe brazdă, explică Paulina.

— Tu crezi că este așa de ușor? răspunse Lina. Eu nu îndrăsnesc...

— Nimic nu e greu în viață!

Apoi Florea după ce se termina reprezentația, se apucă să le povestească istoria lui, în timp ce Lina și camaradele ei beau bere. El era oltean. Tată-său era cârciumar și negustor în satul lui. Florea plecase de acasă pentru că, nu-l lăsase să se însoare cu o fată pe care o iubea. Fata după trei luni se măritase cu altul și Florea, din mândrie, rămăsese în București.

La rândul ei Lina povesti întâmplarea cu Lica. Florea cunoștea pe Lica, căci o servise în mai multe rânduri. Era prea ușoară la

minte și nu se mira de loc de tot ce se întâmplase.

Asemănarea destinelor lor, deșteptă un curent de simpatie între tineri și Lina găsi că vorbele lui Florea ațâțau în inima ei un interes plin de simpatie.

XII.

IDILA

După o săptămână Lina se considera foarte fericită. Câștiga în termen mijlociu până la 10 lei pe seară. Cu adevărat norocul o favoriza. După întâmplarea urâtă cu Lica, să dea peste un asemenea noroc?!

Ea scrisese lui Iohn Sthon, în strada Regală și'l rugă ca să-i trimeată rochile și rufele lăsate la el. I se aduse totul în strada Brutus, cu o scrisoare, în care Englezul îi spunea, că dacă duce lipsă de parale sau dacă n'are de lucru, să i se adreseze lui.

În sfârșit Florea se arăta față de ea plin de atențiuni și de respect în acelaș timp.

O idilă începea.

Lina povesti, lui Florea, toată viața ei și Florea nu-i ascunse nimic dintr'a sa. Nu-și spuse unul altuia, că se iubeau; dar inima lor bătea ori de câte ori privirile lor se întâlneau.

Când erau liberi, eșiau împreună la plimbare, pe la țară, în jurul Bucureștilor. Știa el spre Kitilă un mic han, unde se mânca bine și eștin.

Intr'una din aceste plimbări, pe la sfârșitul mesei Florea se așeză lângă Lina, o atrase spre el și sfios o îmbrățișă... pentru prima oare. Lina oftă și un fior îi trecu prin corp... Simțea că are încredere în acest tânăr, cam dela țară, dar sincer și activ, care, cu toată meseria ei puțin recomandabilă, o respecta și o proteja.

Emoția Lini se comunică și tânărului, care se simți tare fericit și înduioșat. Gândurile lui deveniră vesele și limpezi, ca și steagurile cari fâlfâie în aerul plin de soare.

Intr'un acord spontan buzele lor se întâlneau.

Atunci el începu să-i vorbească de satul

lui, să-i descrie munții, răcoarea șgoinotoasă a torenților, livezile pline cu turme de oi, purtând clopote armonioase, văile acoperite cu brazi și zăpezile scântectoare din timpul ernei. Spuse că locuința părinților lui e mare și încăpătoare, bine situată și că hanul părintesc ar deveni mai prosper... Ah! Dacă Lina ar vrea...

Lina spuse că ar vrea, dar după doi ani, când ar avea și ea strânse vreo 3000 lei și începură să facă proiecte de viitor.

În seara aceea, după reprezentație, Florea duse pe Lina acasă la el, în strada Căprioarei unde el ocupa o cameră modestă și liniștită.

A doua zi Lina se întâlni la «Imperial» cu Rica Ionescu, care era foarte necăjită și iacă de ce.

Tânărul lucrător, care era amantul ei, înainte de a intra la «Imperial», dela eșirea lui din spital, nu se mai apucase de lucru. I se părea mai plăcut să trăiască din ceeace îi da amanta lui. Dacă cineva i-ar fi prezis, cu trei luni înainte, că va fi întreținut de Rica, el ar fi protestat cu indignare. Dar ajunsese aci încet încet, alunecând pe povârnișul lin al com-

promisurilor, al lașității și al amânărilor. Rica luase un alt amant, pentru că primul o lăsase fără mijloace de traiu. Ce putea să zică acesta? Ea îi spusese că luase pe celalt, pentru ca s'o ajute până se va face el cu totul sănătos; pentru ce nu ar fi primit, de oarece era ceva provizoriu? În curând el se va întoarce la atelier și ea ar fi putut trăi cu ceea ce câștiga ea ca artistă. Apoi el se obișnuise cu situația de bărbat întreținut, începuse să fie în contact cu indivizi la fel cu el și cari îi distruseră ultimele scrupule.

Din nenorocire, unul din vechii lui camarazi, cu care se certase din cauza unei femei, îl denunțase poliției, printr'o scrisoare anonimă, că e vagabond și întreținut. O anchetă fu ordonată. Rica, de altă parte neîndrăsnind să se strice cu M-me Bertha, care îi procurase nu protector, după îndemnul acestei mediatoare active, începu din când în când să-și înșele protectorul său benevol, cu amici de ai acestei cucoane lipsită de prejudecăți.

Și aceasta se aflase la poliție. Intr'o zi, poliția surprinsese pe Rica, dând în stradă un pol amantului ei. De almintrelea polul era

*



destinat pentru cumpărarea unei umbrele pentru Rica, care își pierduse pe a ei. Ea avea încredere mare în gustul tânărului. Dar agentul, care surprinsese pe galantul cowisionar, nu a vrut să accepte nici în ruptul capului, această explicațiune. Tot așa și comisarul, care s'a distrat mult pe socoteala acestei explicări și nici judecătorul, care susținea, că nu permite nimănui să-l ia în batjocură, și condamnă pe lucrător la o lună închisoare.

Rica Ionescu adăogă suspinând :

— Și ca culme, am povestit tot protectorului meu, care e însurat. Atunci lui i-a fost frică de scandal și m'a părăsit.

Norocul nu favoriza nici pe Tița Dragu.

Ea se lăsase să fie momită de vorbele dulci ale unui artist dela «Imperial».

Acesta o captivase prin eleganța lui efeminată, prin corpul lui mlădios, și fiindcă avea niște mâini fine cu degetele împodobite cu inele prețioase. Lumea rea zicea despre inele că ar fi de proveniență dubioasă.

Tița își amintea acum cu neplăcere de această slăbiciune. În adevăr pățania ei nu era de vre-o gravitate nereparabilă, dar o

punea într'o situație delicată, față de arendașul Dragomir, bătrân dar binevoitor. Acesta îi oferise o brățară și un ceasornic, cari îi dispăruseră, și ea bănuia pe artist, că i le furase, de și nu avea contra lui probe vădite.

Intr'o ceartă, uite cum era, nu se putu stăpâni să nu dea neprețuitului artist, o pereche de palme sdravene; ba îi mai sgârie și urechile. Atunci arendașul Dragomir, o informă prin Rallis, că afaceri de familie îl chemau departe de București. Ea îl așteaptă și acum.

Puțin timp după aceasta Lina primi vizita Lichi, căreia îi scrisese de 2-3 ori post-restant, la Sinaia, fără să primească vreun răspuns.

— Da! Eu sânt, zise Lica, palidă și slabă. Hei! Am o muțră de curcă plouată. Toată noaptea n'am dormit de teamă să nu scap trenul de dimineață și în ce clasă crezi, că am călătorit? În clasa III-a, dragă!

Lina o sfătui să scrie lui John Sthon, care o va ajuta cu siguranță.

— Asta niciodată! Niciodată! Mai bine mor de foame! Ce vrei? Sânt mândră.

— Dar tu ai acolo rochii, rufe, tot ți-a rămas în strada Regală!

— Atât mai rău! Nu vreau să cer nimic bărbatului care m'a aruncat pe drumuri! Cel puțin să fi fost eu care să-l părăsesc, treacă meargă!

De acum încolo Lica își reluu viața din trecut, cutreerând varieteurile și localurile de noapte, mergând să doarmă pe la prietene, la 5 dimineața, după ce proprietăreasa o dase afară din casă și când nu întâlnea vre-o inimă miloasă, care să-i ofere o masă bună și un adăpost tot așa.

Se duse la Rallis, ca să-i aducă aminte, că acum trei luni el era gata, ca s'o angajeze...

— Posibil, dragă, dar atunci aveai un amant bogat...

— Dar, talentul nu mi l'am perdut... Nu mi-ai spus d-ta, că am talent...

— Am zis eu asta?

— Ți jur...

— Ei bine! dragă, am glumit cu tine. Talent? Nu. Și apoi nu vezi în ce hal ești? De abia te poți ține pe picioare. Ai slăbit

din cauza lipsei... O artistă trebuie să fie în carne, să aibă costume frumoase...

Lica eși din biroul Grecului cu lacrămile în ochi și cu turburare în inimă.

Pe stradă bolborosia cuvinte fără șir, blestemând lașitatea și ipocrizia bărbaților... Dar se va răsbuna ea! Ah! Toți câți îi vor cădea de acum înainte în mână, vor plăti pentru toți Carli, Castaloni și Ralliși din lume, pentru toate javrele, pe care le a întâlnit până acum în calea ei.

Ah! A fost bună până acum! Ah! A respectat până acum portofelul crailor, când îi vedea beți! Ah! Ea n'a căutat niciodată până acum să distrugă nimic în jurul ei, ea nu a făcut până acum rău pentru rău. Da! Se va răsbuna! Se va răsbuna!

Dar proiectele ei frumoase de răsbunare dădură chix.

După câțva timp Lina citi în cronica tribunalelor în ziare: «O tânără femeie cu moravuri ușoare, grațioasă, cu părul negru și cu ochi albaștri, cunoscută în anumite locuri sub numele de Lica I... și care făcea pe artista, a fost condamnată la șase luni închi-

soare pentru că a vrut să subtilizeze portofelul unui mare negustor din Brăila, în timpul unei petreceri în cabinet particular».

Nici Rica, nici Tiția nu se puteau felicita că și-au părăsit meseria.

În momentul când Lica eră băgată în închisoare, Rica intră și ea în spital.

Băgând de seamă, că e însărcinată, înebunită la gândul că va fi silită, timp de mai multe luni, să abandoneze meseria de dansatoare, ascultase sfaturile rele ale uncea din acele moașe, care seamănă moartea pentru câți-va lei...

Acum eră în agonie la «Maternitate» suferind de peritonită acută.

Tița Dragu păți tot așa. După ce i se furase sculele de tenorul dela «Imperial» și îi aplicase acestuia câte-va palme, ea nu se alese cu nimic bun, în urma acestui gest nobil și folositor în felul lui. Din contră; în mediul special unde se furișase ea, acest gest a fost judecat, ca excesiv și chiar nefolositor. Ba încă s'a găsit, că ea are un caracter rău și i se spunea aceasta chiar în față.

Scurt, ea începu să se certe cu toată lumea,

împărțea la palme în dreapta și în stânga și directorul a fost nevoit s'o dea afară.

Și fu foarte mulțumită, când vindecată pentru totdeauna de vise ambițioase, reușise să se bage fată în casă, preferând să-și piarză libertatea, să fie servitoare, dar să mănânce în fiecare zi și să-și poată plăti în fiecare lună doica fetei.

— Acum e scăpată, zicea Lina prietenei ei Marcela, care îi povestea istoria Tiței.

— Ei așa! scăpată! Asta înseamnă scăpată? Să stai la alții! Asta e un expedient de vagabond, care se pune pune sub lacăt, ca să poată mânca...

— A mânca în fiecare zi. Aci e totul. Să fii sigură de ziua de mâine! În fond nimic nu există serios, nimic nu compează, decât grijea adăpostului și a pâinei de toate zilele... Restul nu e decât glumă!

Lina pășia în viață cu siguranță, ca și țărănul care în amurgul și răcoarea dimineții, salutat de cântecul ciocârliei, se duce să-și secere grâul, fericit că-l vede copt, mulțumit că în casă are de toate și că odraslele îi sânt sănătoase; se duce, regulându-și pasul după

un cântec vechiu, vesel, naiv și liniștit ca și inima lui.

Lina era fericită.

După un răstimp de un an sau doi, în care timp Florea și ea vor face cât mai multe economii posibile, ei se vor căsători și vor căuta ca hanul părintesc să prospere.

Ea voise ca și mamă-sa să-i cunoască fericirea. În acest scop se duse s'o vază într'o după amiază. Știa că în acest timp tată-său vitrig, nu e acasă.

Ea îi povesti că era croitoreasă într'un loca de varieteu, pentru costumele artistelor și repararea lor, că primea multe bacșișuri, că artiștii și artistele erau darnici cu ea. Ziua repara costumele, cărpea rufăria și seara ajuta pe o artistă mare la îmbrăcat.

— Dar tu lucrezi 16 ore pe zi, copila mea ! exclamă mamă-sa, care plângea de bucurie și o strângea la sânul ei moale și mare, ținut mai strâns într'o vestă de flanelă !

— Ba nu ! fiindcă intru de serviciu la 1 după prânz. La 7 seara mănânc în atelier ; apoi stau liniștită până la miezul nopții și la 1 noaptea plec acasă...

— Ce bine ești la față, și îmbrăcată ca și o domnișoară! Nici nu te-aș fi recunoscut! Ah! Dacă ai ști cât de mult necaz mi-ai făcut cu plecarea ta!..

— Nu puteam să mai stau la tine, mamă; știi prea bine de ce... 'Mi vine greu să-ți mai vorbesc de asta...

— Da, tată tău virteg, mai ales când era băut, nu se purta cum trebuia cu tine... E o nenorocire, că există pe lume astfel de oameni!

— Acum se poartă bine cu d-ta?

— Pentru moment, nu mă pot plânge... Într'o seară acum 4-5 luni, el venise acasă băut sdravăn. Mi'a dat un brânciu; eu l'am făcut om de nimic. Atunci vru să dea în mine... Tocmai un vecin trecea pe lângă fereastra noastră... Voiam cu orice chip să tacă, ca să nu facă scandal... Mă mâniai și eu atunci și i dădui o palmă; dar știi! una de mă ține minte și acum. M'a durut mâna opt zile, nu altceva! Asta l'a trezit numai decât și i'am spus: «Încă odată de te mai imbeși, pun mâna pe ciomag». De atunci s'a potolit... Cum vezi e unul din ăia, cari știe

de frică... Numai că am băgat de seamă prea târziu... Ah! Dacă aş fi ştiut!..

Pe urmă fata îi expuse proiectele ei de căsătorie, lăuda calităţile lui Florea, arăta câtă avere au părinţii lui. Dar nu crezu, că e nevoie, ca să-i desvăluie şi faptul că îi acordase favoarea rezervată numai bărbatului.

Câteva luni mai târziu, într'o frumoasă zi de Octombre, Lina şi Florea, căsătoriţi de câteva zile, se preumblau prin împrejurimile satului, unde locuiau părinţii lui.

Eră cald ca vara.

Bâzâitul neîncetat şi surd al insectelor, părea că împrumută căldurei şi luminei o voce vibratorie. Foile pomilor, agitate de un vânt uşor, fâşiau la soare în tocmai ca nişte fluturi argintii. Şi pe această profundă, care rătăcea pe câmpii şi se amesteca cu întreaga natură, al cărei suflet şi ritm era, Lina o compara cu glasul întregii ei inimi plină de emoţii dulce sguuitoare.

Era fericită.

Mai întâi neîncrezători, părinţii lui Florea, o adoptaseră fără nici o rezervă. Bătrânului îi plăcea pentru-că era blândă şi prevenitoare;

mamei, pentru-că era ordonată și știa să se ocupe de rufărie; amândorora pentru-că băia ul lor era fericit.

Ea se gândia la un viitor de fericire pacinică și întregă.

Adio neliniște de acum încolo! Chiar din partea mamei ei va fi liniștită de acum încolo. Primi într'o zi veste de acasă: «Tatăl tău vitrig a cumpărat o afacere; a deschis o cafenea și ne merge bine».

Bucureștii! Ce departe i se pare, acum! Ei se juraseră, Florea și ea, că niciodată să nu le mai calce piciorul în ei.

Ce noroc pe ea, că a putut să scape de acest oraș strălucitor și meschin, atrăgător și nemilos, nenorocirea femeilor! Ca atâtea altele și ea s'ar fi pierdut pentru todeauna! Acum e *salvată*...

Nu! Fericirea nu stă la orașe, omorătoare de ideal și de sănătate! unde totul este friguri, neliniște, minciună, amăgiri periculoase, veșnic creatoare de poște, pe care ele știu bine că nu le pot satisface...

Câtă dreptate avea Florea, se gândia Lina, ca să urască orașele și să creadă că omul

fericit e numai acela, care e legat de pământul unde dorm ai lui, de pământul unde se coace grâul lui și de pământul pe care plutește sufletul neamului lui...

Florea nu ar fi putut să exprime, să condenseze în fraze limpezi, motivele, cari formau inelele lanțului, care-l ținea de pământul strămoșesc, dar se simția cu o putere magică.

Pentru el nu e de loc salvare în afară de satul natal, în afară de ogorul lui de oarece numai pământul și natura darnică hrănesc pe oameni și îi moralizează. Acestea le dă și pâinea cărnei și pâinea sufletului.

Lina și Florea scoborâră o coastă și se găsiră în fața unui pârâu, care curgea la piciorul unui munte drept.

Florea și Lina urmară câteva minute pârâul sgomotos, trecură pe o punte, pe urmă intrară într'o strămtoare, care se deschidea, ca o rană enormă în flancul acestui munte mare, acoperit de brazi și de fagi.

Pârâul curgea într'un galop nestăpânit.

Florea și Lina se așezară pe o bancă de lemn.

O răcoare plăcută venea dinspre pârâu și

Lina înfiorată se ghemui lângă Florea, care îi aruncă pe umeri o broboadă, pe care o luase cu el.

Ce curăție, ce vigoare, ce frumusețe în această apă isvorâtă din zăpada munților.

La obârșie mai întâi el va sta, șovăind și gânditor, până când va începe să pornească printre sate de păstori și muncitori, cari se află strânși în jurul unei biserici umile.

Pe urmă pe măsură, ce se va depărta de leagănul lui, inaccesibil zăpezei, pe măsură ce se va coborî la vale, pe măsură, ce va pătrunde printre oameni, pe măsură ce va intra în viață, mândrul pârâu își va murdări curăția inițială.

Atunci el se va disciplina, se va umili, se va domestici.

Noblețe decăzută, forță încătușată, taur legat de coarne își va pune le jug gâtul lui voinic... Mușchii lui va pune în mișcare ferăstraie, mori și fabrici.

Malurile lui se vor freca de fabricile întunecoase, în cari muncitorul nu cunoaște bucuriile sănătoase și curate ale omului, care își cultivă câmpul lui pe pământul strămoșesc,

sub pavăza amintirilor și care e stăpânul lui și muncește numai pentru el.

Rochia lui odată albă ca zăpada, se va mânji de noroi, de păcură și de murdării.

Subit, o mare de lumină se revarsă în mintea Lini: ea își confruntă destinul cu acela al pârâului; și ea și el murdăriți de viață și de oameni.

Ah! Lina de acum înainte, mereu, va sta la țară, în fericita ei retragere, miraculos cucerită, departe de lume, departe de orașe, departe de suferințele lor inevitabile, de nedreptățile lor inerente, de perversiunile lor uricioase.

Și ea îmbrățișă pe Florea cu toată sinceritatea și din toată inima ei.

Ochii ei erau limpezi ca și cerul senin, care strălucea deasupra capetelor lor și sufletul ei era acum curat și tare ca și unda pârâului virgin

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
I. Fugară	5
II. Cusătoreasă	18
III. La culesul viilor	28
IV. Un tânăr prudent	33
V. La «Moara roșie»	48
VI. Lica instalată	54
VII. Lica primește vizite	62
VIII. La «Imperial»	67
IX. La Constanța	75
X. Un cavaler	84
XI. După un vis frumos	92
XII. Idila	102

Fac. Univ. Cluj
Nr. 2019 1021

- 61 André Theuriet. — Mănonchial de rugăcare
- 62 M. Barry — Nuvele arabe.
- 63 C. Flammarion — Erupția vulcanului Kraknoa.
- 64 Chamisso — Minucata porcesto a lui Petre Sch'emil
- 65 Nicolae Gogol — Poveste.
- 66 Douglas Jerrold — Muștrările Doamnei Caudet.
- 67 I. Slavici — Educațiunea Morală
- 68 E. Renan — Paginile alese.
- 69 J. M. Guyau — Pentru părinți și copii.
- 60 H. Macpherson (Jun) — Astronomie populară.
- 61 Ivan Turghenief — Asia
- 62 Honore de Balzac — Albert Savarus
- 63 Virgil Caravlan. — Domnița Ilona.
- 64 D'Aunzio, Zuccoli, Ojetti. — Nuvele.
- 65 Andre Theuriet — Prăvălia la doi crapi.
- 66 Zola. — Cum mor oamenii.
- 67 Ivan Turghenief. — Intâlnirea
- 68 E. de Amicis. — Din împărăția iubirei
- 69 Andre Theuriet. — Amintiri și Nuvele
- 70 H. Taine — Despre natura operei de artă.
- 71 Henry Murger. — Balade.
- 72 Artur Gorovei. — Datinile noastre la nuntă.
- 73 Liviu Marian. — Suflatoarele
- 74 M. Gorki. — Conovalow.
- 77—78. Ivan Turghenief. — Apele primăverii.
- 79 N. Cehov. — Nuvele.
- 80 Prof. Dr. Petrini-Galatz. — Tratatul general al Sifilisului.
- 81—82. E. de Amicis. — Constantinopolul.
- 83 H. de Balzac. — Colonelul Chabert.
- 84 C. Flammarion — Cataclismul din Martinica.
85. Voltaire. — Micromegas.
86. I. Slavici. — Români din Ardeal.
87. J. M. Guyau. — Spre mai bine.
88. H. Zachokke. — Ionatan Frock.
89. A. Dumas. — Diana de Lys
90. H. Taine. — Despre producerea operei de artă.
- 91—92. Silvio Pellico. — Ani de temniță. Vol. I și II.
93. Xavier de Maistre. — Călătorie împrejurul odăii mele
- 94—95. Clara Tschudi. — Tinerețea Mariei Antoneta.
96. I. Boteni. — Drumuri.
97. S. Masoch. — Buni și răi.
98. S. Masoch. — Creditorii.
99. Chateaubriand. — Atala.
100. Dr. Th. Mironescu. — Cura de slăbit și de îngrășat.
- 101—102. C. Flammarion. — Urzula Vol. I și II.
103. Oscar Wilde. — Pescarul și sufletul său.
104. I. Ciocârlan. — Inimă de mamă.
105. Emilia Tailler. — Sosecul în viață.

- Alaistrul Adam Calabreznul.
- 107—108. Edmond About. — Grecia de azi. Vol. I și II.
109. H. Sienkiewitz. — Doamna Elzen.
- 110—111. Charles Lane Poor. — Sistemul solar. Vol. I și II.
112. Goethe. — Hermann și Dorotea.
113. Ivan Turghenief. — Faust
114. Liviu. — Legende Eroice.
115. Teodor Simons. — Pașinii Romane.
116. Balzac. — Amorul mascat.
117. M. Lungianu. — La cruci.
118. Edgare Poë. — Povestiri extraordinare.
119. Voltaire. — Prințesa din Babilon.
120. Carl Ewald. — Icoane din viața plantelor și animalelor.
121. V. Vereșaghiu. — Amintiri din războiul din 1877.
122. Pietari Păivărinta. — Nuvele finlandeze.
123. Ouida. — O frunză în vîjlie.
124. Leon Tolstoi. — Povestiri populare.
125. Al. Dumas-fiul. — Un pachet de scrisori.
- 126—127. L. Tolstoi. — Cazacii.
128. C. Mendes. — Romanul Roșu.
129. M. Gorki. — Suflote două războite.
130. N. Vaschide. — Somnul și Visole.
- 131—133. Tit. Liviu. — Războiul Romanilor cu Hanibal.
134. B. Constant. — Pribengul
135. George Ohnet. — Jale și
136. Al. Cazaban. — Rozica.
137. Harriet Beecher Stowe. — Coliba lui moș Toma.
138. Al. Dumas-Tatăl. — Cei doi studenți.
139. Voltaire. — Povestiri.
140. Carl Ewald. — Icoane din viața plantelor și animalelor. Vol. II.
141. Edmond Haraucourt. — Pélisson.
142. V. Rakosi. — Satul meu.
- 143—144. Camille Cocuand. — Suferințele Vu'turașului.
145. Arthur Conan Doyle. — Doctorul negru.
146. I. Ciocărlan. — Fără noroc.
147. C. Dem. — Oamenii zilei.
148. I. Dragoslav. — Povești de Crăciun.
149. A. Fogazzaro. — Povestiri
150. Fr. W. Förster. — Educația cetățenească.
- 151-152. Lamartine. — Raphael.
153. E. Tailler. — Dragoste de scriitor.
154. L. Jacolliot. — Vânătorii de robi.
155. E. de Amiols. — Vechiul Seralu.
156. Guy de Maupassant. — Strigăt de alarmă.
157. Voltaire. — Suflot curat.
158. G. Ohnet. — Cântecul lebedei.
159. Z. Bărsan. — Nuvele.
160. Sever Pavelescu. — In lumea vegetalelor.
161. I. Turghenief. — Iacob Psinkof.
162. Varone. — Printre strolci.
163. A. Theuriet. — Lumini și umbre.
164. E. Tailler. — George Sand.

